

Engströms praktiker i praktiken

– en studie om gymnasieelevers praktiktillhörighet
utifrån Lars-Magnus Engströms teorier.

Oliver Abrahamsson

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 85:2015
Ämneslärarprogrammet 2011-2016
Handledare: Bengt Larsson
Examinator: Suzanne Lundvall

Engström's practices in practice

– a study about Swedish secondary school students' practice belonging based on Lars-Magnus Engström's theories.

Oliver Abrahamsson

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT
AND HEALTH SCIENCES
Master Degree Project 85:2015
Teacher Education Programme 2011-2016
Supervisor: Bengt Larsson
Examiner: Suzanne Lundvall

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka och kartlägga gymnasieelevers smak för idrott (praktiktillhörighet) utifrån Lars-Magnus Engströms praktikuppdelning. Syftet är också att undersöka hur kön, föreningsidrottande, betyg i idrott och hälsa samt socioekonomiskt kapital kan relateras till praktiktillhörighet. Studien ska även undersöka vilket lärande de olika praktikerna bidrar till. – Hur ser praktiktillhörigheten bland gymnasieelever ut? – Finns det en relation mellan praktiktillhörighet och lärande?

Metod

En enkätundersökning genomfördes på 270 gymnasieelever. Eleverna kom från tre skolor som alla var belägna i Stockholms förorter. Resultaten analyserades i SPSS och signifikansprövades genom Pearson Chi-Squaretest. Studiens teoretiska utgångspunkter var Bourdieus habitusbegrepp, Vygotskijs sociokulturella lärandeteori samt Hirdmans och Fagrells tolkning av genussystemet.

Resultat

Utmaning, fysisk träning samt tävling och rangordning var de praktiker som de flesta kände stark tillhörighet med. Färdighetsträning var en praktik som killar i större utsträckning tillhörde än tjejer och rörelse till musik var en praktik som tjejer i större utsträckning tillhörde än killar. De elever som fick ett högre betyg i idrott och hälsa hade en stark praktiktillhörighet med alla praktiker förutom rörelse till musik samt samvaro med djur. Det fanns inga signifikanta resultat mellan ekonomiskt kapital och praktiktillhörighet. De med högt eller medelhögt utbildningskapital kände en stark praktiktillhörighet med alla praktiker förutom rörelse till musik, samvaro med djur samt tävling och rangordning. De elever som var föreningsidrottare kände starkare tillhörighet med alla prestationspraktiker samt fysiskt träning och färdighetsträning än de som inte var föreningsidrottare. Resultaten i jämförelsen mellan praktiktillhörighet och lärande visade att de med stark praktiktillhörighet i större utsträckning instämde med påståendena kopplade till praktikens lärande.

Slutsats

Det tycks finnas skillnader i praktiktillhörighet beroende på vilket kön man tillhör. Ens praktiktillhörighet kan också skiljas åt beroende på utbildningskapital och föreningsidrottande. Det tycks finnas vissa praktiker som i större utsträckning leder till högre betyg i idrott och hälsa. Resultaten tyder också på att det finns ett lärande inom varje praktik.

Abstract

Aim

The purpose of this study is to research and map Swedish secondary school students' taste for sports (practice belonging) based on Lars-Magnus Engström's practice division. The purpose is also to explore how gender, participation in organized sports and socioeconomic capital might be related to practice belonging. The study will also explore what type of learning the different practices contributes to. – How is the practice belonging among Swedish secondary school students? – Is there a relationship between practice belonging and learning?

Method

A survey was conducted on 270 Swedish secondary school students. The students went to three different schools, all located in the Stockholm suburbs. The results were analyzed in SPSS and significance levels were tried through Pearson's Chi-Square test. The study's theoretical base consisted of Bourdieu's concept of habitus, Vygotsky's sociocultural learning theory as well as Hirdman's and Fagrell's rendering of the gender system.

Results

Challenge, physical training as well as competition and ranking were practices who most felt a strong belonging to. Skill training was a practice that boys to a larger extent than girls belonged to and movement to music was a practice that girls in a larger extent than boys belonged to. The students who had a higher grade in PE felt a strong practice belonging to all practices but movement to music as well as interaction with animals. There were no significant results between economic capital and practice belonging. Those with a high or semi-high educational capital felt a strong practice belonging for all practices but movement to music, interaction with animals and competition and ranking. The students who were participating in organized sports felt a stronger belonging to all performance practices as well as physical training and skill training than those who weren't participating in organized sports. The results in the comparison between practice belonging and learning showed that those with strong practice belonging to a greater extent agreed with the assertions connected to the practice's learning.

Conclusions

There seems to be differences in practice belonging depending on which gender one belongs to. One's practice belonging can also differ depending on educational capital and participation in organized sports. It seems to be some practices that to a greater extent lead to a higher grade in PE. The results also indicate that there is learning within each practice.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Engströms praktiker	2
1.2.1 Prestation.....	2
1.2.2 Träning	3
1.2.3 Upplevelse.....	4
1.3 Forskningsläge	5
1.3.1 Fritiden och idrotten.....	5
1.3.2 Skolämnet idrott och hälsa	8
1.4 Teoretiska utgångspunkter	10
1.4.1 Habitus	10
1.4.2 Sociokulturell lärandeteori	11
1.4.3 Genussystemet.....	12
1.5 Syfte och frågeställningar.....	13
2. Metod	13
2.1 Metodval.....	13
2.2 Urval.....	14
2.2.1 Exklusionskriterium	15
2.3 Procedur	15
2.3.1 Pilotstudie.....	15
2.3.2 Genomförande.....	16
2.4 Databearbetning	16
2.5 Reliabilitet	18
2.6 Validitet.....	19
2.7 Etiska ställningstaganden	19
3. Resultat.....	20
3.1 Gymnasieelevers praktiktillhörighet	20
3.2 Praktiktillhörighet och kön.....	21
3.2.1 Prestation.....	21
3.2.2 Träning	22
3.2.3 Upplevelse.....	23
3.3 Praktiktillhörighet och betyg.....	24
3.3.1 Prestation.....	24
3.3.2 Träning	25
3.3.3 Upplevelse.....	25
3.4 Praktiktillhörighet och ekonomiskt kapital	25
3.5 Praktiktillhörighet och utbildningskapital	26
3.5.1 Prestation.....	26
3.5.2 Träning	27
3.5.3 Upplevelse.....	27
3.6 Praktiktillhörighet och föreningsidrottande	28
3.6.1 Prestation.....	28
3.6.2 Träning	29
3.6.3 Upplevelse.....	29

3.7 Praktiktillhörighet och lärande	29
3.7.1 Prestation	29
3.7.2 Träning	30
3.7.3 Upplevelse	30
3.8 Resultatsammanfattning	31
4. Diskussion	31
4.1 Resultatdiskussion	32
4.2 Teoretisk analys	36
4.2.1 Teoretisk analys av lärandet	38
4.3 Metoddiskussion	41
4.4 Fortsatt forskning	42
4.5 Slutsats	43
Käll- och litteraturförteckning	44

Bilaga 1 – Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 – Enkät

Bilaga 3 – Praktikuppdelning

Bilaga 4 – Tabeller

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1 – Antalet insamlade enkäter från de tre deltagande skolorna..	15
Figur 1 – Praktiktillhörighet bland gymnasieelever	21
Tabell 2 – Resultat för påståendet ”Jag blir motiverad om min prestation går att mäta och jämföras med andras” baserat på kön.	22
Tabell 3 – Resultat för påståendet ”Jag motiveras av att få visa upp mina färdigheter inför andra människor” baserat på kön.	22
Tabell 4 – Färdighetsträning relaterat till kön	22
Tabell 5 – Resultat för påståendet ”Jag tycker om att uppleva olika typer av väder” baserat på kön.	23
Tabell 6 – Resultat för påståendet ”Jag tycker om fysiska aktiviteter där jag känner samhörighet med djur (ex. hundpromenader)” baserat på kön	23
Tabell 7 – Rörelse till musik baserat på kön	24
Tabell 8 – Lek och rekreation baserat på kön	24
Tabell 9 – Respondenternas betyg i idrott och hälsa i årskurs nio	24
Tabell 10 – Färdighetsträning baserat på betyg i idrott och hälsa.	25
Tabell 11 – Fördelningen av elevernas ekonomiska kapital	26
Tabell 12 – Rörelse- och koncentrationsträning baserat på ekonomiskt kapital.	26
Tabell 13 – Fördelningen av elevernas utbildningskapital.	26
Tabell 14 – Lek och rekreation baserat på utbildningskapital	28
Tabell 15 – Fördelningen av eleverna efter föreningsidrottande	28
Tabell 16 – Färdighetsträning baserat på föreningsidrottande	29
Tabell 17 – Naturmötespraktiken beroende på naturmötets lärdomar	31

1. Inledning

Avsnittet inleds med en introduktion följt av en presentation av de praktiker som studien kretsar kring. Därefter presenteras det nuvarande forskningsläget följt av de teoretiska utgångspunkterna studien grundar sig i. Avslutningsvis presenteras studiens syfte och frågeställningar.

1.1 Introduktion

Jag har sedan barnsben älskat idrott och också provat på de flesta idrotter som simning, gymnastik, ishockey, karting, längdskidor, fotboll, cykling med mera. Även om alla idrotter inte varit inom föreningsidrotten så är det få idrotter jag aldrig provat på. Av dessa är det än idag ingen idrott jag testat på som jag inte tycker om. Jag kan dock både tycka om och ogilla samma idrott i olika situationer. Det har jag känt av men aldrig förstått varför, tills jag läste boken *Smak för motion* skriven av Lars-Magnus Engström (2010).

Låt oss ta fotboll som exempel. Ett spel med en boll och regler som till viss del förändras beroende på om aktiviteten utövas i ett seriesystem eller bland vänner. Det är till synes samma spel oavsett. Inte sällan när jag själv spelade ishockey i en idrottsförening använde vi fotboll som uppvärmning inför matcher. Till en början spelade vi för att det var roligt och då trivdes jag som fisken i vattnet men ju längre matchen led desto mer resultatinkänt blev det. Då förlorade jag en stor del av min motivation och jag tyckte inte att samma sport längre var tillfredsställande. Jag har alltid undrat varför.

Enligt Lars-Magnus Engström finns det så kallade praktiker som tilltalar människor i olika hög grad (Engström 2010, s. 52-73). Han menar att det inte bara är sporten fotboll i sig som är lockande utan vad man får ut av den. I mitt exempel ovan utvecklades spelet från att vara av lekkaraktär till tävlingskaraktär.

Den här uppenbarelsen har fått mig att undra hur praktiktillhörigheten ser ut för andra människor och vad den i så fall innebär. Vilka egenskaper anser man är viktiga om man tillhör en specifik praktik? Finns det faktorer som kan påverka ens praktiktillhörighet som ekonomiskt kapital, kön, föreningsidrottande eller utbildningskapital? Det ska den här studien undersöka.

1.2 Engströms praktiker

Lars-Magnus Engström har utifrån Bourdieus tankar och teorier tagit fram olika kroppsövningspraktiker. Syftet med detta är att försöka förstå varför olika individer väljer de aktiviteter de gör och varför de avstår från att delta i andra typer av aktiviteter. Han menar att samma aktivitet kan ha olika innebörd för olika människor. Exemplet Engström tar upp behandlar nätspelet badminton. Oavsett om aktiviteten genomförs på en campingplats, i ett organiserat seriesystem eller i en idrottshall en torsdageftermiddag mellan två kompisar så är det fortfarande badminton som spelas. Syftet med aktiviteten för de olika individerna kan däremot skilja sig åt. På campingplatsen kanske de spelar för nöjets skull, i seriespelet för att vinna och i idrottshallen för att förbränna lite kalorier. (Engström 2010, s. 45-49)

Praktikernas uppdelning har varierat över tid, namnet på vissa praktiker har förändrats och antalet har varierat (Engström 1999, s. 18-33; Engström 2000, s. 40-42; Engström & Redelius 2002, s. 273-282; Engström 2010, s. 52-72). I boken *Smak för motion* presenterar Engström varje praktik grundligt och antalet praktiker är där tio. Då det var den senaste boken där han redogör för varje praktik användes den som huvudsaklig grund för denna studie. I boken finns det en generell uppdelning, tre huvudkategorier där de tio praktikerna delas in. De övergripande kategorierna går under namnen *prestation*, *träning* och *upplevelse*. (Engström 2010, s. 52-72)

1.2.1 Prestation

Det gemensamma för praktikerna inom prestationskategorin är att man vill visa för sig själv eller andra att man är framgångsrik. Man vill visa upp sina färdigheter. Den praktik som de flesta stött på är *tävling och rangordning*. Största delen av föreningsidrotten är uppbyggd efter denna praktik. Syftet med aktiviteten är att vara bättre än andra och helst vinna. Ens prestationer ska gå att jämföras med andra och reglerna för verksamheten ska vara tydliga. Att göra sitt yttersta för att vinna är en självklarhet oavsett utgångsläge. (Engström 2010, s. 53-57)

Utmaning kallas praktiken där tävlingen istället riktas inåt, mot individen själv. Jämförelsen med andra ses inte som intressant utan man ska istället utmana sig själv. Varje utmaning måste vara anpassad till varje individs förutsättningar så att målet är rimligt att uppnå. Om målet inte uppnås ses det som ett misslyckande. En utmaning kan vara allt ifrån ett maratonlopp till avancerade stunts inom Extremsporterna. Det viktigaste är att målet är svåruppnåeligt och att det är tydligt definierat. (Engström 2010, s. 57-58)

Den tredje praktiken inom prestationskategorin kallas *uttryck*. Till skillnad från de andra två praktikerna inom prestationskategorin spelar det estetiska en avgörande roll. Det konstnärliga uttrycket som utövaren lyckas förmedla med kroppen som redskap är av avgörande vikt. Gymnastik och dans är två av de vanligaste idrotterna inom denna praktik. Då konst och estetik är beroende av åskådaren är uttryckspraktiken mer subjektiv och abstrakt än de tidigare nämnda praktikerna. (Engström 2010, s. 59-60)

1.2.2 Träning

Inom träningskategorin finns det ett tydligt investeringstänkande och kroppen ses som ett objekt. Det är inte aktiviteten i sig som är central utan vad man får ut av den. Man vill helt enkelt förbättra någonting. Inom *fysisk träning* är det fysiken som ska förbättras. Motivet till varför man tilltalas av fysisk träning kan variera. Det estetiska kan vara i centrum genom att viktnedgång eller muskeltillväxt är i fokus. Det kan vara en prestationsaspekt, det vill säga man vill förbättra sin kondition eller bli muskulärt starkare. Motivationen kan också komma från att försöka förbättra sin fysiska- och psykiska hälsa. (Engström 2010, s. 60-63)

Inom *rörelse- och koncentrationsträning* är den kroppsliga funktionsförmågan och den psykiska förmågan viktig. Praktiken kännetecknas av väl avvägda rörelser som sker i ultrarapid i vad som kan ses som ett meditativt tillstånd. Töjnings- och koordinationsövningar med kontrollerad andning och hög koncentration som syftar till mental balans är vanligt förekommande. Exempel på aktiviteter som tillhör denna praktik är yoga och qigong. Kroppens funktionsförmåga, det mentala tillståndet och det psykiska välbefinnandet går att påverka genom systematisk träning. (Engström 2010, s. 63-64)

Färdighetsträning är den tredje praktiken inom träningskategorin. Syftet med träningen är att förbättra sin idrottsliga och/eller motoriska förmåga. Färdighetsträning är ett naturligt inslag inom tävlingsidrotten framför allt för när det gäller att utveckla individens tekniska egenskaper men även den taktiska förståelsen hamnar inom denna praktik. Som i alla träningspraktiker är det investeringsvärdet som är i fokus och om behovet att förbättra sin skicklighet försvinner mister aktiviteten också sitt syfte. Ett mantra inom praktiken är att övning ger färdighet. (Engström 2010, s. 65-66)

1.2.3 Upplevelse

I den tredje och sista huvudkategorin läggs fokus på egenvärdet. Det är enbart aktiviteten i sig här och nu som spelar någon roll. *Lek och rekreation* är namnet på den första praktiken inom denna kategori. Aktiviteterna präglas av att de ska vara lustfyllda och engagerande. Det är frivilligt att delta och man är fri att lämna aktiviteten när man så önskar utan att det får några konsekvenser. Det går att utöva typiska tävlingsidrotter som fotboll men ur ett lek- och rekreationsperspektiv. Det skulle innebära att fotboll är aktiviteten men att resultatet har underordnad betydelse och att aktiviteten upphör när utövarna inte finner aktiviteten lustfylld längre. (Engström 2010, s. 66-69)

Naturmöte är nästa praktik där man finner tillfredsställelse genom att vistas utomhus och i naturen. Friluftsliv är en typisk form av naturmöte. Ens prestationsförmåga, färdigheter eller eventuella resultat har här ingen egentlig betydelse. Aktiviteterna behöver inte vara fysiskt krävande men det kan vara en förutsättning för vissa aktiviteter som till exempel turskidåkning. Samtidigt som förflyttningen i sig sker för egen kraft ska man iakta och njuta av natur, väder och vind. (Engström 2010, s. 69-70)

För personer som tilltalas av praktiken *rörelse till musik* är spontaniteten i fokus. Musik och rytmer kan få oss att vilja röra på oss och eventuellt uttrycka känslor som musiken förmedlar. Dans kan förekomma i tävlings-, tränings- och uppvisningssammanhang men inom rörelse till musik-praktiken är upplevelsen och spontaniteten central. *Samvaro med djur* är den sista praktiken Engström tar upp. Att vara fysiskt aktiv med djur kräver uppmärksamhet och omvårdnad vilket kan vara meningsfullt för vissa individer. Ridning är den vanligaste aktiviteten inom denna praktik men även vardagsaktiviteter som hundpromenader hör till praktiken samvaro med djur. (Engström 2010, s. 71-72)

1.3 Forskningsläge

I avsnittet kommer forskning relaterat till ungdomar och idrott att presenteras. Från fritidens uppkomst, hur fritiden kom att bli en viktig del av hur vi identifierar oss som människor i samhället till diskrepansen mellan synen på idrott och hälsa samt vad Skolverket vill att eleverna ska lära sig.

1.3.1 Ungdomar och fritiden

Kring sekelskiftet 1900 lyckades arbetarrörelsen jobba fram reglerade arbetsdagar och därefter semestrar (Eskilsson 2008, s. 67-72). I och med detta blev fritid ett nytt fenomen som också blev viktigt för oss som individer, då våra fritidsaktiviteter säger något om vilka vi är (Nilsson 2002, s. 53-56). Bengt Larsson har undersökt ungdomarnas förhållande till idrotten och till sin fritid. När ungdomarna själva fick värdera sina tre mest betydelsefulla fritidsysselsättningar var det drygt fyra av tio flickor och knappt sex av tio pojkar som värderade idrott högst. Umgänge med kompisar värderades högre av flickgruppen men för gruppen generellt var idrotten viktigast (Larsson 2008, s. 61).

Under fritidens framväxt blev friluftsliv en populär aktivitet som främst bedrevs av överklassen och det var först efter andra världskriget som arbetarklassen kunde börja utöva friluftsliv i större skala (Sandell 2014, s. 28). I arbetarsamhället blev friluftsliv ett sätt för arbetarna att koppla av. Aktiviteterna skulle ske i ett makligt tempo så att man kunde njuta av friluftslivets fröjder (Eskilsson 2008, s. 69-71). Tiderna förändrades och i och med bilens intåg samt det välfärdssamhälle som rådde från sent 60-tal och framåt förändrades även friluftslivet. Det blev mer materiellt betonat och mer lättillgängligt vilket innebar att andelen människor som utövade friluftsliv ökade (Ahlström 2008, s. 168-181). Utvecklingen på senare år har dock sett annorlunda ut. Friluftslivets popularitet bland ungdomar har i nyare studier visats vara lågt (Backman 2004, s. 49) och det totala antalet medlemmar hos Friluftsrådet har sjunkit från knappt 2,4 miljoner 1980 till drygt 80000 medlemmar 2014 (Örstadius 2015).

Bland ungdomar mellan 13-18 år var 65 procent av killarna och 50 procent av tjejerna med i en idrottsförening (Riksidrottsförbundet 2014, s. 3). En äldre notering men med ett mer precist åldersspann (16-18 år) presenterade att 60 procent av killarna och 44 procent av tjejerna var med i en idrottsförening (Larsson & Nilsson 1997, s. 18). Andelen fysiskt aktiva

tjejer utanför föreningsidrotten var däremot större än andelen killar. Bland 16-åringar var det 16 procent av killarna respektive 21 procent av tjejerna som var fysiskt aktiva utanför föreningsidrotten (Engström, Larsson & Nilsson 2003, s. 11).

Golf, fotboll och friidrott var de tre idrotterna som hade flest utövare i Sverige 2014. I fotboll var det dubbelt så många aktiva killar jämfört med tjejer och inom golfen var det mer än dubbelt så många aktiva killar jämfört med tjejer. Bland de fem idrotterna med procentuellt flest tjejer återfanns de estetiska idrotterna konståkning, gymnastik och dans. Även den prestationsinriktade friidrotten och den djurrelaterade ridningen fanns med på listan. De idrotter med högst andel manliga utövare karaktäriserades av äventyr och tuff fysisk närkontakt. Mål- och kontaktspelet amerikansk fotboll och ishockey samt äventyrsidrotterna skateboard, flygsport och issegling fanns med. (Riksidrottsförbundet 2014, s. 2)

I en studie med kroatiska studenter med en genomsnittsålder på cirka 21 år fick respondenterna uppge vilka aktiviteter de utövar på fritiden. Det visade sig att 26,1 procent av killarna respektive 5,7 procent av tjejerna tränade regelbundet på gym. Bortsett från gymmandet var det endast bollsporter av de undersökta aktiviteterna som utövades av en större andel killar. För aerobics, pilates, motionsaktiviteter som jogging, simning och dans var det istället en större andel tjejer som utövade aktiviteterna. (Andrijašević, Paušić, Bavčević & Ciliga 2005, s. 25) Detta går även i linje med en svensk studie där tjejer och killar på gymnasiet fick värdera vilka aktiviteter de tyckte var roligast. Drygt hälften av tjejerna svarade att de föredrog aerobics och killarna föredrog aktiviteter i idrottsförening. (Elofsson 2003, s. 66-67)

I Eurobarometern (en opinionsundersökning som sker på uppdrag av Europeiska kommissionen) har européernas idrottsvanor undersökts. Det visade sig att Sverige var det land i Europeiska unionen där man motionerade mest. Det var 70 procent av Sveriges befolkning som idrottade eller motionerade minst en gång i veckan. Danmark och Finland hamnade på andra och tredje plats i undersökningen med 68 respektive 66 procent. Av svenskarna uppgav endast nio procent att de aldrig idrottade eller motionerar. EU-genomsnittet ligger på 42 procent och Kroatien som nämns i studien ovan ligger på 29 procent. Sverige var också det land där högst andel tränade på gym med en notering på 40 procent. Det är 13 procentenheter högre än Finland som är tvåa i samma undersökning. Könsfördelningen när

det gäller träning på gym och hälsocenter i EU som helhet är jämn. (European Commission 2014, s. 7 & 38-39)

Bengt Larsson har undersökt hur ungdomar såg på olika aktiviteter ur ett genusperspektiv. De aktiviteter som presenteras nedan anses mest relevanta i förhållande till studiens utgångspunkt. Det visade sig att hälften av killarna tyckte att det var manligt att spela fotboll samtidigt som 73 procent av tjejerna tyckte att det var både manligt och kvinnligt. Att träna aerobics tyckte 82 procent av tjejerna och 70 procent av killarna var kvinnligt. Dans däremot tyckte drygt hälften var både manligt och kvinnligt, den andra knappa hälften tyckte det var kvinnligt. Att besöka en ridanläggning tyckte 75 procent av tjejerna och 85 procent av killarna var kvinnligt. För styrketräning tyckte 71 procent av killarna att det var manligt men 67 procent av kvinnorna tyckte att det var både manligt och kvinnligt. (Larsson 2005, s. 98)

Engström har i sin nu klassiska longitudinella studie undersökt vilka faktorer som avgår om man är fysiskt aktiv senare i livet. Det visade sig att utbildningsgrad var den mest avgörande faktorn för att förbli fysiskt aktiv senare i livet. Högre utbildning tycks leda till högre fysisk aktivitet. Det verkade också vara så att lågutbildade måste tilltalas av en praktik för att utöva den jämfört med högutbildade som tycks utöva den ändå. Även intresset för olika aktiviteter skiljde sig åt. Högutbildade var mer intresserade av segling, skidåkning, styrketräning på gym, fjällvistelse och golf jämfört med lågutbildade som var mer intresserade av minigolf och motorsport. Intresset för långpromenader, cykelturer och naturvistelse skiljde sig inte åt beroende på utbildningsgrad. Engström kunde också se att ju större ort de bodde på och ju fler vänner de hade som motionerade, ju större var sannolikheten att de själva motionerade. Betyget i idrottsämnet som på den tiden hette gymnastik visade sig också ha en signifikant betydelse för framtida motionsvanor. (Engström 2010, s. 92-107)

Föreningsidrottens betydelse i ungdomars liv förändras under uppväxten. I en intervjustudie gjord av Claringbould, Knoppers och Jacobs på nederländska barn mellan 7-18 år diskuterade den förändringen. Till en början ville barnen vara delaktiga, ha roligt och idrotta med sina vänner. I verksamheten fanns en tränare som satte upp regler kring hur man skulle bete sig och vad som förväntades av deltagarna. Det gjorde att inställningen till verksamheten förändrades och när tränarna utstrålade vikten av att vinna förändrades målet med verksamheten. Barnen förstod att det inte längre var upplevelsen i stunden som är viktigast

utan vad resultattavlan visade i slutet av aktiviteten. (Claringbould, Knoppers och Jacobs 2015, s. 329-332)

Trondman har också undersökt syftet med ungdomarnas föreningsidrottande. Av de 979 ungdomarna som var delaktiga i studien idrottade 73 procent för välbefinnandets skull. Prestationsmässiga mål med sitt idrottande hade 23 procent varav 18 procent ville nå internationell framgång och resterande fem procent ville nå lokal framgång. (Trondman 2011, s. 51)

Britta Thedin-Jakobsson skrev sin avhandling om vilka som stannar kvar i idrotten och varför. Hennes slutsats var att deltagandet var som störst vid 13 års ålder och vid 19 års ålder har två tredjedelar lämnat föreningsidrotten. Det framkommer också att föreningsidrott präglades av mycket tävlande men i större utsträckning för killarna än tjejerna. De som stannade kvar i idrottsvärlden verkade vara de som började innan eller runt sju års ålder, hade testat på tre eller fler idrotter och ofta uppmuntrades av sina föräldrar. De som vid 16 års ålder fortfarande återfanns i föreningsidrotten hade både högre betyg i idrott och hälsa samt presterade bättre i skolan generellt än övriga. ”De vanligaste anledningarna som ungdomarna uppgav till att utöva idrott i en förening var att de upplevde idrotten som rolig och utvecklande, att den gav gemenskap, och att det var möjligt att få träna och tävla på en nivå som var anpassad efter den egna ambitionen och förmågan.” (Thedin Jakobsson 2015, s. 75). En del poängterade också känslan av att vara i form, för hälsans skull och för att bli smal. (Thedin Jakobsson 2015, s. 70-75)

1.3.2 Skolämnet idrott och hälsa

Idrott och hälsa kan ses som mer än bara ett skolämne. Ämnet påverkas till stor del av sociala sammanhang utanför skolmiljön det vill säga föreningsidrotten (Larsson 2007 s. 54). Det var också bilden av föreningsidrotten som till stor del präglade hur ungdomarna såg på idrottsämnet. Barn och ungdomar förknippade både ämnet och fysisk aktivitet i allmänhet med lagidrotter och prestationer. Det var också de elever som tilltalades av tävlingar, lagidrott och utmaningar som var mest positivt inställda till ämnet. De som istället var negativt inställda till dessa moment var även negativt inställda till ämnet och känner sig tvingade att delta. För de elever som hade en mer neutral syn på ämnet uppfattades idrott och hälsa som ett avbrott från de andra, mer teoretiska ämnena. (Lundvall 2004, s. 19-28)

Även Einebrant har undersökt om elevernas inställning till ämnet påverkas av deras delaktighet i föreningsidrotten. Elever med tidigare erfarenhet inom föreningsidrotten fann större glädje i idrottsämnet och var också delaktiga i större utsträckning än de som inte var föreningsaktiva. Även hälsoaspekten i ämnet ansåg föreningsidrottarna var viktigare än de inaktiva. Einebrant slog också fast att de inaktiva eleverna i större utsträckning kände sig exkluderade, otrygga och uttråkade under lektionerna. De inaktiva var dock mer positivt inställda till de teoretiska momenten av idrott och hälsa-undervisningen än de idrottsaktiva. (Einebrant 2013, s. 22-33)

Skolverket har i ämnesplanen för idrott och hälsa inte inkluderat ord som tävling, lagidrott eller prestationer. Istället är det en annan bild av ämnet som målas upp. Uppleva, förstå, hälsa och välbefinnande i kombination med fysiska aktiviteter är det som poängteras. ”Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse såväl för enskilda människors hälsa som för folkhälsan.” (Skolverket 2011, s. 83). Syftet med ämnet är bland annat att eleverna ska utveckla sin kroppsliga förmåga och ge dem kunskaper i att kunna planera, genomföra samt värdera olika aktiviteter. Eleverna ska också utveckla förmågan att kunna använda olika utemiljöer och naturen som en källa till välbefinnande. I det centrala innehållet återfinns ovan nämnda områden men även rörelse till musik och dans samt spänningsreglering och mental träning omnämns. (Skolverket 2011, s. 83-87)

Fördelningen av tiden inom ämnet i årskurs nio såg ut enligt följande: Målspel, bollekar och lekar hade en tydlig särställning i ämnet då 40 procent av lärarna använde sig av dessa aktiviteter minst tio gånger per läsår för vardera aktivitet. För de estetiska momenten aerobics, rörelselek till musik och dans använde cirka 70 procent av lärarna aktiviteterna 1-5 gånger per läsår. För de färdighetsinriktade idrotterna friidrott och redskapsgymnastik såg förhållandet ut som för de estetiska. När det kommer till friluftslivsaktiviteterna (exklusive orientering) var det i snitt 61 procent av lärarna som aldrig använde sig av dessa aktiviteter. Den vanligaste av friluftslivsaktiviteterna var skogsvandring som 70 procent använde sig av jämfört med skridskoåkning på naturis som endast 17 procent använde sig av. Orientering kan klassas som en friluftslivsaktivitet och den använde sig nästan alla idrottslärare av men orientering kan också ses som ett tävlingsmoment och inte rent friluftsliv. För utmaningspraktiken var den enda undersökta aktiviteten som kan ses som en renodlad utmaningsaktivitet klättring som 77 procent av lärarna aldrig använde sig av. Istället använde sig i stort sett alla idrottslärare av fysisk träning, både i form av styrke- och konditionsträning men konditionsträning var något

vanligare. Konditionsträning användes minst sex gånger per läsår bland 75 procent av lärarna. (Larsson, Fagrell, Johansson, Lundvall, Meckbach & Redelius 2010, s. 39-40)

Engström har diskuterat vilka praktiker som framträtt i idrottsundervisningen genom skolans historia. Under 1800-talet var det Linggymnastiken som dominerade ämnet med dess hälsofrämjande fokus. Det var alltså fysisk träning som var den dominerande praktiken då och även om den fortfarande är viktig så är den inte lika dominerande. När sporten kom från England blev den snabbt populär och blev även en del av idrottsundervisningen runt sekelskiftet 1900 (Lindroth 2011, s. 179-180). Tävling och rangordning kombinerat med färdighetsträning blev allt viktigare i skolan. Under 1990-talet hade lek och rekreation givits större plats då leken förmodades motivera eleverna till att vara fysiskt aktiva senare i livet. Utmaning och äventyr, estetisk verksamhet, rörelse- och koncentrationsträning samt färdighetsträning i friluftssammanhang var praktiker som fick mindre och mindre utrymme i skolan. (Engström 1999, s. 34-36)

1.4 Teoretiska utgångspunkter

Nedan presenteras studien tre huvudsakliga teoretiska utgångspunkter. Det kommer redogöras för habitus som begrepp, den sociokulturella lärandeteorins grundtankar liksom genussystemets innebörd.

1.4.1 Habitus

Pierre Bourdieu utvecklade begreppet *habitus* vilket är ett centralt begrepp i denna studie. Habitus kan ses som ett system i kroppen som påverkas av den sociala kontext som individen befinner sig i. Det påverkar också hur människor ser på omvärlden. Det är något mer än förvärvade kunskaper, färdigheter och värderingar. Habitus gör inte bara ens nuvarande verklighet begriplig utan gör så att man kan handla och orientera sig i helt nya situationer. Habitus är en djupare känsla om vad som är rätt och fel gällande till exempel åsikter, livsval och aktiviteter. (Bourdieu 1984, s. 169-175; Engström 2010, s. 42-48)

Livsstilar är enligt Bourdieu systematiska produkter av habitus. Ens *smak* det vill säga vilken livsstil som föredras påverkas alltså av ens tidigare erfarenheter, miljö och sociala sammanhang. Ens smak blir som en generativ formel som förutspår vilken livsstil och vilka

val individen kommer att göra. Allt från hur man valt att möblera sitt hem till hur man klär sig och hur man pratar påverkas av habitus. (Bourdieu 1984, s. 173-174; Engström 2010, s. 43-45)

”[H]abitus bygger på den samlade sociala erfarenheten av det som inkorporerar i samspelet med sin omgivning [...]” (Engström 2010, s. 44). Det innebär dels att man är som mest formbar i sin barndom då individen är som mest mottaglig för intryck och dels att olika individer som vuxit upp i en likartad miljö kan ha ett slags habitus på gruppnivå. Då alla människor har olika livserfarenheter kommer individers habitus skiljas åt men på till exempel grupp- och klassnivå kan man utläsa vissa likheter. Det innebär också att ens habitus går att förändra även om det är en process som kräver att det finns en långtgående motsättning mellan ens habitus och den sociala omgivning man vistas i. (Engström 2010, s. 44; Bourdieu 1996, s. 11-22)

1.4.2 Sociokulturell lärandeteori

Den här studien genomförs med den sociokulturella lärandeteorin som grund. Den traditionen har sitt ursprung i Lev Vygotskijs och Jean Piagets arbete om lärande och bildades som en konsekvens av behaviorismens otillräcklighet. Inom det sociokulturella perspektivet finns det centrala begreppet *mediering*. Mediering syftar till att människor använder olika verktyg och begrepp för att förstå omvärlden när han/hon agerar i den. Bokstäver och tecken är exempel på symboler eller kulturella verktyg som egentligen inte har någon betydelse men vi människor tillskriver dem ljud, värde eller annan innebörd genom mediering. Vygotskij menade att språket är den viktigaste medieringen då det är genom språket människor kan interagera med varandra och på så sätt förvärva kunskap. Han menade att det som formar barns tänkande sker först i interaktion mellan människor och sedan inom barnet själv. (Säljö 2010, s. 183-189)

Inom det sociokulturella lärandeperspektivet är *appropriering* ett annat centralt begrepp. Det innebär att man bekantar sig med och lär sig att använda kulturella redskap det vill säga hur de medierar världen. När en individ approprierat en situation eller ett lärande är man nära att lära sig något nytt. Vygotskij menade att lärande är en ständigt pågående process som kan delas in i zoner, den så kallade proximalzonsteorin. När man approprierat sig i en zon och

behärskar en färdighet så är man mycket nära att också behärska något nytt. Genom en kunnig kamrat eller lärare kan approprieringen förenklas och påskyndas. (Säljö 2010, s. 190-194)

Det mänskliga språket är enligt Vygotskij ”redskapens redskap”. Språket har en särställning som medierande redskap. Det är genom språket människan kan uttrycka sig för att göra sig förstådd men framför allt lära sig hur omvärlden fungerar. Genom språklig mediering blir människan också delaktig i en kulturs och ett samhälles sätt att se på saker. Det som främst skiljer det sociokulturella perspektivet från behaviorismen är att man framhäver att lärandet sker i en kontext. Det är i interaktionen med andra människor, i en viss kultur, i en viss tidsålder, i ett specifikt samhälle som lärandet sker. Beroende på hur dessa parametrar förändras kommer även lärandet att förändras. (Säljö 2010, s. 187-195)

1.4.3 Genussystemet

Genussystemet kan förklaras som ett system som sorterar könen och bestämmer deras platser i samhället. Systemet är uppbyggt utifrån två grundläggande logiker. Den första logiken grundar sig i att manligt och kvinnligt inte bör blandas. Könsuppdelningen är en dikotomi, det vill säga isärhållandets logik. Den andra logiken grundar sig i att mannen är norm, det vill säga en hierarkisk logik som innebär att det som män gör ses som det allmängiltiga. Inom systemet framgår således hur män och kvinnor ska vara gentemot varandra, vilka kläder som hör till de olika könen, vilka arbeten som lämpas för vilket kön, vem som ska förföra vem, vilka idrotter som tillhör vilket kön och så vidare. Det finns en otrolig detaljrikedom för att systemet ska bli hanterbart. Det är också ett system som förmedlas från generation till generation och båda könen bidrar till dess upprätthållande. (Hirdman 1988, s. 51-54)

Inom idrotten kommer genussystemet till uttryck på olika sätt. Genom att båda könen tillsammans upprätthåller den traditionella genusedologin delas idrotterna också upp i manliga och kvinnliga idrotter. Kvinnor anses lämpade för vissa idrotter och män för andra. De idrotter som tillskrivs kvinnor ses som löjliga och har lägre status än manliga idrotter, i enlighet med den hierarkiska logiken. Av den anledningen är det svårt för män att delta i kvinnliga idrotter med risken att förlöjligas. Män tillskrivs egenskaper som starka och djärva jämfört med svag och försiktig som tillskrivs kvinnor. Dessa tilltänkta egenskaper i kombination med att mannen i större utsträckning ägnar sig åt idrott gör mannen till en bättre idrottare, även om så inte är fallet. (Fagrell 2000, s. 149-151)

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka och kartlägga gymnasieelevers smak för idrott (praktiktillhörighet) utifrån Lars-Magnus Engströms praktikuppdelning. Syftet är också att undersöka hur kön, föreningsidrottande, betyg i idrott och hälsa samt socioekonomiskt kapital kan relateras till praktiktillhörighet. Studien ska även undersöka vilket lärande de olika praktikerna bidrar till.

- Hur ser praktiktillhörigheten bland gymnasieelever ut?
- Finns det en relation mellan praktiktillhörighet och lärande?

2. Metod

I det här avsnittet kommer valet av metod att presenteras och hur studien genomfördes i detalj. Vilka som deltog, vilka ställningstagande som togs och vilka val som gjorts för att göra studien så tillförlitlig och representativ för populationen gymnasieelever som möjligt kommer även att presenteras.

2.1 Metodval

Då frågeställningarna syftar till att generera generaliserbar kunskap är en kvantitativ metod att föredra. Kvantitativa metoder är att föredra när man ska sätta siffror på och jämföra ens undersökningsmaterial för att hitta förhållanden (Eliasson 2006, s. 30). En enkätundersökning blev det naturliga valet då man på kort tid kan få in mycket information från många individer. Det är också den metoden som bäst kan besvara studiens frågeställningar.

Enkäten består av nio frågor kring bakgrundsfaktorer som socioekonomi, kön, idrottslig bakgrund och utbildningskapital. Dessa frågor är delvis kopierade och delvis inspirerade från enkätfrågorna i Bengt Larssons (2008, s. 182-193) avhandling. Resterande frågor består av påståenden som eleverna ska kryssa i, i vilken grad de instämmer med påståendet. I den första delen (fråga 10) är det tre påståenden som utgår ifrån respektive praktik som syftar till att kartlägga deras praktiktillhörighet. Dessa påståenden är direkt inspirerade av Engström (2010, s. 52-73). I fråga 11 följer ett antal påståenden om vilka egenskaper som är viktiga och vad syftet med idrott samt fysisk aktivitet är enligt dem. Dessa påståenden syftar till att kartlägga

vilket lärande praktikerna bidrar till och de är hämtade från kapitlet *Pedagogiska perspektiv på idrott* (Engström & Redelius 2002) från antologin med samma namn. För fråga 11 är det också tre påståenden per praktik. För dessa frågor har terminologin behållits likvärdig så långt som möjligt. För hela enkäten, se bilaga 2.

Vilken metod som bör användas brukar kunna avläsas av frågeställningarnas karaktär. Enkäter fungerar bäst när man vill kartlägga fenomen (Johansson & Svedner s. 24) vilket den här studien syftar till. Enkätmetoden har dock nackdelar, främst att informationen är ytlig (Johansson & Svedner 2010, s. 23) vilket innebär att det finns fördelar med att kombinera kvantitativa med kvalitativa metoder (Eliasson 2006, s. 31). För att djupare förstå resultaten och skapa ytterligare en dimension i studien genomfördes därför en kvalitativ analys av resultaten. Med utgångspunkt i Engströms och Bourdieus teorier diskuteras resultaten för att försöka förstå vad de innebär.

2.2 Urval

Studien syftar till att kartlägga gymnasieelevernas praktiktillhörighet och därav bestod urvalet av gymnasieelever. Då de studerar på gymnasiet vid undersökningstillfället är de flesta mellan 16-19 år gamla. Av logistiska och praktiska skäl begränsades urvalsområdet till Stockholms län. Ett större urval gör resultaten i en studie mer pålitliga än en studie med ett mindre urval (Holme & Solvang 1997, s. 192). Holme och Solvang (1997, s. 192) ger ett exempel på var gränsen för ett stort urval går, nämligen vid 200 enkäter. Av den anledningen blev målsättningen att i den här studien att få in minst 200 enkäter.

För att ha störst möjlighet att få besöka skolorna valdes tre skolor ut där författaren under tidigare sammanhang haft kontakt med de verksamma lärarna. De berörda skolorna ligger alla i Stockholms län. Två utav skolorna har både yrkesförberedande med studieförberedande program och den tredje skolan var specifikt inriktad på studieförberedande program. En skola ligger i Stockholms södra förorter och de andra två i de norra förorterna. Skolan belägen i de södra förorterna refereras till som *skola 1* och skolorna belägna i de norra förorterna som *skola 2* och *skola 3*. Antalet elever som svarade på enkäten från respektive skola presenteras i tabell 1 nedan.

Tabell 1 – Antalet insamlade enkäter från de tre deltagande skolorna. Antal.

Skola	Skola 1	Skola 2	Skola 3
Antal enkäter	160	62	48

2.2.1 Exklusionskriterium

Nyanlända elever som inte varit i Sverige tillräckligt länge för att kunna svenska tillräckligt bra för att gå i den traditionella gymnasieskolan exkluderades. Deras bristande svenska-kunskaper ansågs vara en riskfaktor som kan innebära att de inte förstår frågorna korrekt. Eventuella missuppfattningar skulle försvaga studiens reliabilitet. Även specialklasser för elever med någon typ av diagnos valdes bort.

2.3 Procedur

En av de viktigaste delarna i en enkätundersökning är frågornas utformning. Därför bör man lägga ned mycket tid på att formulera enkätfrågorna (Johansson & Svedner 2010, s. 24). Därför genomfördes en pilotstudie. Pilotstudien samt hur studien i övrigt genomfördes presenteras nedan.

2.3.1 Pilotstudie

Pilotstudien genomfördes med fyra studentkollegor. De fick svara på enkätfrågorna och tiden det tog för dem att svara på hela enkäten noterades. Tiden mättes för att veta ungefär hur lång tid av lektionerna som skulle gå åt för enkätundersökningen. En av de fyra gjorde enkäten på egen hand och tog tid själv. Därefter fick de komma med synpunkter på enkätens upplägg och förslag på hur den kan förbättras.

Resultatet av pilotstudien visade att enkäten tog mellan cirka tio minuter att besvara. En fråga bidrog till en del förvirring kring vilken enhet som skulle användas. Studenterna var så vana att skriva sin aktivitet i antal gånger i veckan men i den här enkäten efterfrågades antal gånger i månaden. För att förtydliga detta skrevs vald enhet ut på varje rad där de skulle skriva sina svar och i frågan skrevs ”månaden” med versaler. Tre av studenterna hade åsikter om hur påståendena var formulerade (fråga 10 & 11). Dessa påståenden sågs över och de flesta modifierades för att tydliggöra för respondenten vad som efterfrågades.

2.3.2 Genomförande

Tre idrottslärare kontaktades via mejl med en beskrivning kring studiens syfte och med en förfrågan om de kunde avvara en kvart av sina idrott och hälsa-lektioner till studiens enkätundersökning. Även enkäten bifogades så de själva kunde läsa igenom den. Alla tre lärare gick med på att låna ut sina elever. Det blev totalt nio klasser som besöktes under lika många lektioner.

Under undersökningstillfällena presenterade författaren sig själv och vad studien handlade om. Eleverna uppmanades att läsa igenom frågorna noggrant och ställa frågor om det fanns några oklarheter. Det poängterades också att enheten för fråga fem var hur många gånger i månaden de gjorde olika aktiviteter. Pennor delades ut då eleverna inte hade med sig egna under idrottslektionerna.

Efter de nio lektionerna hade 153 enkäter samlats in. Målet på 200 enkäter var alltså inte uppfyllt. Då kontaktades lärarna som även undervisade i något annat ämne än idrott och hälsa med frågan om även de elever de undervisade i andra ämnen kunde bli föremål för enkätundersökningen. Det var lärarna på skola 1 och skola 2 som kontaktades igen och även denna gång kom de med jakande svar. Läraren på skola 1 lyckades erbjuda tillträde även till lärarens kollegors lektioner vilket innebar att alla klasser på hela skolan blev del av undersökningen. Läraren på skola 2 erbjöd också tillträde till en av sina egna lektioner. Det resulterade i ytterligare 117 enkätsvar vilket totalt innebar 270 besvarade enkäter (se tabell 1).

2.4 Databearbetning

Enkätsvaren kodades och matades in i Microsoft Excel 2010. Därefter exporterades all data till SPSS (IBM SPSS Statistics 22). I SPSS skapades frekvenstabeller för varje fråga som sedan kopierades till Microsoft Word 2010 där ett dokument samlade all rådata. Data grupperades och konverterades följaktligen för att bli mer användbar.

Olika bakgrundsfaktorer grupperades och räknades ihop. Det fanns fyra frågor som behandlade elevernas ekonomiska kapital. De första tre undersökte om deras familj under elevens uppväxttid haft tillgång till bil, båt med sovplatser och/eller sommarstuga/fritidshus. För varje jakande svar fick individen en poäng. Den sista frågan rörde elevernas nuvarande boende. Om eleven eller elevens familj äger sitt boende får eleven en poäng. Totalt kunde

man få max fyra poäng. De som hade noll eller en poäng bildade gruppen med lågt ekonomiskt kapital. De som hade två eller tre poäng bildade gruppen med medelhögt och de med fyra poäng bildade gruppen med högt ekonomiskt kapital.

Utbildningskapital var en annan bakgrundsfaktor som undersöktes. För att få reda på det efterfrågades elevens föräldrars högsta utbildning. Då vissa endast har en förälder valdes den högsta utbildningsgraden inom familjen ut som den avgörande. Universitets- eller högskoleutbildning gav tre poäng, gymnasie- eller annan utbildning gav två och grundskoleutbildning en poäng. Även elevernas egna utbildningsambitioner efterfrågades. Om de planerar att studera vidare på universitet/högskola fick de tre poäng och folkhögskola samt andra utbildningar gav två poäng. Om de uppgav att de inte tänker studera vidare fick de en poäng. De eleverna med totalt 2-3 poäng klassas som elever med lågt utbildningskapital, de med 4-5 poäng klassas som medelhögt och de med sex poäng klassas som elever med högt utbildningskapital.

Betyg i idrott och hälsa i grundskolan var en annan bakgrundsvariabel som fick grupperas. Det blev problematiskt då en del elever i studien blev bedömda med den gamla betygsskalan. De elever som i grundskolan fick A eller MVG som betyg klassades som elever med högt betyg. De som fick B, C eller VG i betyg klassades som elever med medelbetyg. De som fick D, E, F, G eller IG i grundskolebetyg i idrott och hälsa klassades som elever med lågt betyg.

För att få reda på elevernas praktiktillhörighet ställdes påståenden och respondenterna fick svara i en 7-stegad likertskala. I databearbetningen kodades ”instämmer inte alls” som ett och ”instämmer helt” som sju. Elevernas svar kategoriserades initialt i tre grupper där 1-2 räknades som låg praktiktillhörighet och 6-7 som hög praktiktillhörighet för varje påstående. De som svarat 3-5 placerades i en grupp som kommer kallas viss tillhörighet. Låg praktiktillhörighet gavs värdet ett, viss två och hög tre. Därefter räknades de tre påståendena från varje praktik ihop och grupperades på nytt. De nya värdena låg alltså mellan tre och nio. Hade man värdet 3-4 med de tre påståendena sammanräknade klassas man som en elev med låg praktiktillhörighet. Hade man värdet 8-9 klassades man som en elev med hög praktiktillhörighet och 5-7, viss tillhörighet. Om en elev endast svarat på två av tre påståenden kommer den eleven inte räknas med utan blir istället bortfall. Samma princip gäller även på sammanräkningarna gällande bakgrundsfaktorerna.

Tre signifikansnivåer valdes ut. Om p-värdet understiger 0,05 (*) är resultatet signifikant. Om p-värdet understiger 0,01 (**) kommer det räknas som stark signifikans och om det understigen 0,001 (***) kommer det räknas som mycket stark signifikans. Signifikansprövningarna gjordes genom ett Pearson Chi-Squaretest i SPSS.

2.5 Reliabilitet

Hög reliabilitet innebär att en studie är reproducerbar det vill säga att man kan lita på resultaten (Eliasson 2006, s. 14-15). Enkätmetoden är den metod som är svårast att kontrollera reliabiliteten på i förväg. Enkäten ska vara så lätt för respondenterna som möjligt att förstå. Ju mindre utrymme det finns för misstolkningar desto bättre. Instruktionerna måste vara tydliga och frågorna ska vara uppställda på sådant sätt att de blir lätt att besvara. Man bör också prova enkäten på en grupp som liknar urvalsgruppen men om den möjligheten inte finns går det även bra med kollegor eller vänner. (Patel & Davidson 2011, s. 105)

För att stärka studiens reliabilitet har alltså en pilotstudie genomförts. Enkätens förståelighet har prövats och redigerats så långt som möjligt. Deltagarna i pilotstudien liknade dock inte urvalsgruppen men då urvalet består av gymnasieelever är ålderskillnaden inte allt för stor. De fyra studenterna som deltog i pilotundersökningen är alla födda på 90-talet vilket respondenterna också är.

Ett effektivt sätt att förbättra studiens reliabilitet handlar om att undersöka de viktigaste variablerna på flera olika sätt genom att ställa olika frågor kring samma variabel (Eliasson 2006, s. 15). Av den anledningen återfinns tre frågor med något olika formuleringar för varje praktik i enkäten. För praktiker med bredare innebörd kan frågorna variera mer innehållsmässigt men för de andra praktikerna är det mest omformuleringar. På det viset kan man se om svaren är liknande för alla tre frågor per praktik kan man se enkäten som reliabel.

Huruvida en enkät är reliabel eller inte vet man dock inte förrän den blivit besvarad. Om specifika frågor hoppades över upprepade gånger eller om respondenterna skrev till egna svarsalternativ är reliabiliteten inte optimal. Att fylla i fler svar än det som efterfrågades kan också vara ett tecken på svag reliabilitet. (Patel & Davidson 2011, s. 105)

2.6 Validitet

Validiteten handlar om att man ska mäta det som studien avser att mäta (Eliasson 2006, s. 16). En hög validitet innebär att det empiriska materialet och slutsatserna som dras faktiskt berör studiens syfte och frågeställningar (Stensmo 2002, s. 32). För att få en så hög validitet som möjligt ställs minst två frågor per bakgrundsfaktor som tas upp i frågeställningarna. Innehållsvaliditet innebär att alla komponenter inom det tänkte området för mätningen undersöks (Hansagi & Allebeck 1994, s. 57-58). För en hög innehållsvaliditet finns alla tio praktiker representerade bland enkätfrågorna.

Validiteten kan man förbättra genom att använda begrepp som används inom den teori studien utgår från (Eliasson 2006, s. 17). Det har gjorts genom att Engströms begrepp så långt som möjligt använts i enkätfrågorna. Validiteten kan dock aldrig bli bättre än studiens reliabilitet (Eliasson 2006, s. 16).

2.7 Etiska ställningstaganden

Det finns fyra forskningsetiska överväganden att ta ställning till. Informationskravet innebär att respondenterna ska bli informerade om vad studien har för syfte och vad deras roll i studien är. För att uppfylla det kravet presenterades syftet muntligen vid insamlingen och uppsatsens syfte står också skrivet på enkätens förstasida (se bilaga 2). Samtyckeskravet är ett krav som innebär att deltagarna själva får välja om de vill delta i studien eller ej. Det kravet infrias genom att det på enkäten står att deltagandet är helt frivilligt (se bilaga 2). Konfidentialitetskravet innebär att respondenternas deltagande ska vara helt anonymt vilket det också är då de besökta skolorna hålls hemliga och respondenterna har inte skrivit namn på sina enkäter. Till sist finns nyttjandekravet vilket innebär att man enbart använder det empiriska materialet i det syfte man påstått. I enlighet med nyttjandekravet kommer enkäterna endast användas till denna studie och ej för kommersiellt bruk. (Vetenskapsrådet 2002, s. 7-14)

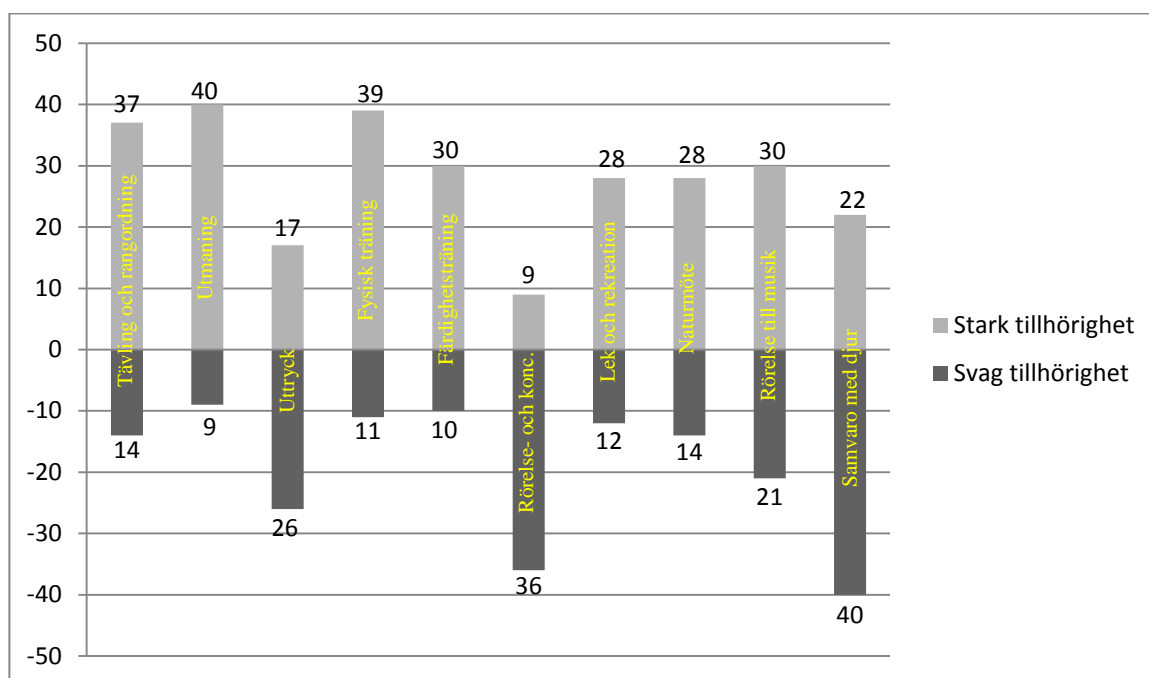
3. Resultat

Resultaten kommer nedan presenteras utifrån varje enskild frågeställning. Individer som i enkäten instämt helt eller nästan helt kommer i resultatdelen benämns som elever med stark praktiktillhörighet. De individer som uppgett att de inte instämmer alls eller nästan inte alls kommer benämnas som elever med svag praktiktillhörighet och de mittemellan som de med viss tillhörighet. På grund av platsbrist kommer inte alla resultat kunna återges i resultatdelen. Av den anledningen återfinns övriga resultat i bilaga 4.

Praktikuppdelningen baseras på uppdelningen i boken Smak för motion (Engström 2010, s. 52-72). Där presenteras tre huvudkategorier i form av *prestation*, *träning* och *upplevelse*. Inom prestation ingår tävling och rangordning, utmaning samt uttryck. I träning ingår fysiskt träning, färdighetsträning samt rörelse- och koncentrationsträning. Upplevelsekategorin består av lek och rekreation, naturmöte, rörelse till musik samt samvaro med djur. Det är totalt tio praktiker som ingår i studien vars resultat kommer presenteras i resultatdelen under sin respektive kategori. Praktikuppdelningen baseras på påståenden från enkäten. Dessa påståenden är 30 till antalet, det vill säga tre för vardera praktik. Alla påståenden är antingen direktcitat från Engströms bok alternativt lättare omformuleringar för att det skulle bli ett påstående. Vilka påståenden som använts i sammanställningen för respektive praktik presenteras i bilaga 3.

3.1 Gymnasieelevers praktiktillhörighet

De praktiker där högst andel elever känner en stark tillhörighet är utmaning, tävling och rangordning samt fysisk träning. Cirka 40 procent av gymnasieeleverna känner en stark tillhörighet med dessa praktiker. De praktiker där lägst andel elever känner en stark tillhörighet med är rörelse- och koncentrationsträning (9 procent), uttryck (17 procent) samt samvaro med djur (22 procent). För en så tydlig presentation av praktiktillhörigheten som möjligt presenteras nedan tillhörigheten i figur 1. I figuren representerar de ljusa staplarna en stark tillhörighet och de mörka staplarna en svag tillhörighet. Gruppen som kände en viss praktiktillhörighet har alltså tagits bort.

Figur 1 – Praktiktillhörighet bland gymnasieelever. Procent. n=270

Även när det gäller vilka praktiker som flest elever känner en svag tillhörighet med återfinns samvaro med djur, rörelse- och koncentrationsträning samt uttryck med högst andelar (40, 36 respektive 26 procent). De praktikerna som lägst andel elever känner en svag tillhörighet med är utmaning, färdighetsträning, fysisk träning, lek och rekreation, naturmöte samt tävling och rangordning. Dessa praktiker känner mellan 9–14 procent av eleverna en svag tillhörighet med. (se figur 1)

3.2 Praktiktillhörighet och kön

Det är 129 killar (48 procent) och 139 tjejer (51 procent) som deltar i studien. Det var en elev som skapade en egen ruta och skrev ”annat” och en elev som inte fyllde i sitt kön. Dessa räknas som bortfall (1 procent).

3.2.1 Prestation

Inom prestationspraktikerna finns inga signifikanta resultat i relation till kön för en hel praktik. Det finns dock tendenser att killar känner en starkare tillhörighet med tävling och rangordning samt uttryck än tjejer. Påståendet ”Jag blir motiverad om min prestation går att mäta och jämföras med andras” (se bilaga 2) är ett av de påståenden som skulle avgöra om

eleverna tillhörde tävling och rangordning. För det specifika påståendet blev skillnaden signifikant. Det visar sig att 43 procent av killarna och endast 27 procent av tjejerna instämmer helt eller nästan helt med det påståendet. (se tabell 2)

Tabell 2 – Resultat för påståendet ”Jag blir motiverad om min prestation går att mäta och jämföras med andras” baserat på kön. Procent. n=266 p<0,001***

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	14	43	43
Tjejer	33	40	27

Inte heller utmanings- eller uttryckspraktiken har några signifikanta resultat för någon enskild praktik. Uttryck har dock likt tävling och rangordning signifikant resultat för ett specifikt påstående. Det visar sig att killar i större utsträckning än tjejer ”motiveras av att få visa upp sina färdigheter inför andra människor” (se bilaga 2). Det är 43 procent av killarna jämfört med 28 procent av tjejerna som instämmer helt eller nästan helt med det påståendet. (se tabell 3)

Tabell 3 – Resultat för påståendet ”Jag motiveras av att få visa upp mina färdigheter inför andra människor” baserat på kön. Procent. n=265 p<0,01**

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	18	39	43
Tjejer	34	38	28

3.2.2 Träning

Rörelse- och koncentrationsträning samt fysisk träning är två praktiker utan könsmissiga skillnader. Färdighetsträning är dock en praktik som killar i större utsträckning tillhör än tjejer. Det var 36 procent av killarna och 25 procent av tjejerna som känner en stark tillhörighet med färdighetsträningsspraktiken. (se tabell 4)

Tabell 4 – Färdighetsträning relaterat till kön. Procent. n=261 p<0,05*

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	6	58	36
Tjejer	13	62	25

3.2.3 Upplevelse

För praktiken naturmöte är inte resultaten signifikanta när de tre påståendena räknades samman. Resultaten tenderar att visa att killar i större utsträckning tillhör naturmötespraktiken. Det finns dock resultat med mycket stark signifikans för ett utav de tre påståendena inom naturmötespraktiken. Det visar sig att killar i större utsträckning tycker om att uppleva olika typer av väder. Det är 33 procent av killarna jämfört med 13 procent av tjejerna som uppger att de instämmer helt eller nästan helt med det påståendet. (se tabell 5)

Tabell 5 – Resultat för påståendet ”Jag tycker om att uppleva olika typer av väder” baserat på kön. Procent. n=260 p<0,001***

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	25	42	33
Tjejer	42	45	13

Samvaro med djur är en praktik som har ett omvänt förhållande jämfört med ovanstående praktiker. Där är det tjejerna som tenderar att i större utsträckning tillhöra den praktiken. Resultaten är dock inte signifikanta när de tre påståendena slås samman men två utav dem gav signifikanta resultat. Det är påståendet ”Jag tycker om fysiska aktiviteter där jag känner samhörighet med djur (ex. hundpromenader)” och ”Jag tycker om att vara fysiskt aktiv om jag får umgås med djur” som båda ger signifikanta resultat. Resultaten för det första av påståendena presenteras i tabell 6 nedan.

Tabell 6 – Resultat för påståendet ”Jag tycker om fysiska aktiviteter där jag känner samhörighet med djur (ex. hundpromenader)” baserat på kön. Procent. n=265 p<0,05*

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	46	38	16
Tjejer	32	39	29

Den enda praktiken som har signifikanta resultat för alla tre påståenden och de tre sammanlagt är rörelse till musik. Där finns det mycket starka signifikanta resultat som visar att fler tjejer känner en stark tillhörighet med den praktiken. Det är 40 procent av tjejerna jämfört med 18 procent av killarna som känner en stark tillhörighet med den praktiken. (se tabell 7)

Tabell 7 – Rörelse till musik baserat på kön. Procent. n=264 p<0,001***

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	27	55	18
Tjejer	15	45	40

Det finns en praktik där skillnaderna mellan könen är markant mindre än för någon av de andra praktikerna. För praktiken lek och rekreation är procentsatserna i stort sett identiska. Signifikansnivån hamnar på 0,9661 vilket är studiens högsta siffra. (se tabell 8)

Tabell 8 – Lek och rekreation baserat på kön. Procent. n=260

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Killar	11	60	29
Tjejer	12	59	29

3.3 Praktiktillhörighet och betyg

Efter grupperingen av elevernas betyg blir det 59 elever i gruppen med lågt betyg. Det är 138 som klassificerades som elever med medelhögt betyg och 64 elever hade ett högt betyg i idrott och hälsa i grundskolan. (se tabell 9)

Tabell 9 – Respondenternas betyg i idrott och hälsa i årskurs nio. Antal/Procent n=270

Lågt betyg		Medelbetyg		Högt betyg		Bortfall	
59	22 %	138	51 %	64	24 %	9	3 %

3.3.1 Prestation

De tre prestationspraktikerna uppvisar stark signifikans mellan högt betyg och stark praktiktillhörighet. För eleverna med ett högt betyg är det 66 procent som känner stark tillhörighet med tävling och rangordning jämfört med 23 procent av de med lågt betyg. I utmaningspraktiken är det 64 procent av de med högt betyg och 23 procent av de med lågt betyg som känner stark praktiktillhörighet. För praktiken uttryck är det 29 procent bland de med högt och tre procent av de med lågt betyg som känner stark tillhörighet.

3.3.2 Träning

Liksom för prestationspraktikerna finns även stark signifikans mellan högt betyg och stark praktiktillhörighet inom träningskategorin. För fysisk träning är det 57 procent av eleverna med högt betyg och 24 procent av de med lågt betyg som känner stark praktiktillhörighet. För praktiken rörelse- och koncentrationsträning är det 14 respektive tre procent av de med högt och lågt betyg som känner stark praktiktillhörighet. Färdighetsträning är den praktiken med starkast signifikansvärde (se tabell 10 nedan).

Tabell 10 – Färdighetsträning baserat på betyg i idrott och hälsa. Procent. n=254 p<0,001***

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Högt betyg	0	52	48
Medelbetyg	5	63	32
Lågt betyg	28	61	11

3.3.3 Upplevelse

Inom upplevelsekategorin är det två av fyra praktiker som ger signifikanta resultat. Det är lek och rekreation samt naturmöte. För lek och rekreation är det 40 procent av eleverna med högt betyg som känner stark praktiktillhörighet och 13 procent av de med lågt betyg. Av de elever med högt betyg är det 35 procent och 17 procent av de med lågt betyg som känner stark praktiktillhörighet med naturmöte. För praktikerna rörelse till musik och samvaro med djur noteras inga signifikanta resultat.

3.4 *Praktiktillhörighet och ekonomiskt kapital*

Efter grupperingen av ekonomiskt kapital hamnar 39 elever i gruppen med lågt ekonomiskt kapital. Den största gruppen är de med medelhögt ekonomiskt kapital med 186 elever och gruppen med högt ekonomiskt kapital består av 36 elever. Det är nio elever som inte svarat på alla ekonomiska frågor och räknas därför bort. (se tabell 11)

Tabell 11 – Fördelningen av elevernas ekonomiska kapital. Antal/Procent n=270

Lågt ekonomiskt kap.		Medelhögt ekonomiskt kap.		Högt ekonomiskt kap.		Bortfall	
39	15 %	186	69 %	36	13 %	9	3 %

Det finns i denna studie inga signifikanta resultat i jämförelsen mellan en enskild praktik och ekonomiskt kapital. Elevernas ekonomiska kapital tycks alltså inte ha en inverkan på deras praktiktillhörighet. Den praktik som är närmast ett signifikant resultat är rörelse- och koncentrationsträning (se tabell 12). Då inga signifikanta resultat finns att presentera rörande ekonomiskt kapital kommer inga andra praktikers resultat att redovisas.

Tabell 12 – Rörelse- och koncentrationsträning baserat på ekonomiskt kapital. Procent. n=255

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Högt ekonomiskt kap.	43	48	9
Medelhögt ekonomiskt kap.	34	54	12
Lågt ekonomiskt kap.	30	70	0

3.5 Praktiktillhörighet och utbildningskapital

Efter att eleverna delats in i grupper efter utbildningskapital är den största gruppen de med högt utbildningskapital med 150 elever. Det är 31 elever som hamnar i gruppen med lågt utbildningskapital och mellangruppen består av 74 elever. (se tabell 13)

Tabell 13 – Fördelningen av elevernas utbildningskapital. Antal/Procent n=270

Lågt utbildningskapital		Medelhögt utbildningskapital		Högt utbildningskapital		Bortfall	
31	11 %	74	27 %	150	56 %	15	6 %

3.5.1 Prestation

Utbildningskapital är en faktor som förde med sig en rad signifikanta resultat. Det var endast tre av praktikerna som inte hade ett signifikant förhållande mellan ett högre utbildningskapital och starkare praktiktillhörighet. Det var dock små eller inga skillnader mellan högt och medelhögt utbildningskapital. Det som utmärkte sig var att de med lägre utbildningskapital kände svagare praktiktillhörighet.

Utmaning och uttryck är två praktiker som båda fick signifikanta resultat. För utmaningspraktiken är det både 47 procent av de med högt och medelhögt utbildningskapital som känner stark praktiktillhörighet. Av de elever som kategoriseras som elever med lågt utbildningskapital är det 24 procent som kände stark praktiktillhörighet.

För praktiken uttryck är det gruppen med medelhögt utbildningskapital som har högst andel elever som känner stark praktiktillhörighet med 24 procent. Det är jämförelsevis 16 procent av de med högt och sju procent av de med lågt utbildningskapital som känner stark praktiktillhörighet med uttryckspraktiken. För tävling och rangordning finns dock inga signifikanta resultat.

3.5.2 Träning

För alla tre träningspraktiker är resultaten signifikanta. För färdighetsträning visar det sig att de med medelhögt utbildningskapital är de som i störst utsträckning tillhör den praktiken. Det är 39 procent av gruppen med medelhögt utbildningskapital som känner stark tillhörighet med färdighetsträningspraktiken. Som jämförelse är det 30 procent av de med lågt och 18 procent av de med högt utbildningskapital som känner stark tillhörighet.

För praktiken fysisk träning är det också gruppen med medelhögt utbildningskapital som känner starkast praktiktillhörighet med 46 procent men näst högst för fysisk träning är de med högt utbildningskapital. Utav de med högt utbildningskapital är det 42 procent jämfört med 14 procent av de med lågt utbildningskapital. För rörelse- och koncentrationsträningspraktiken är det dock de med högst utbildningskapital som i större utsträckning känner tillhörighet med praktiken. Det är tolv procent av de med högt jämfört med åtta procent av de med medelhögt respektive fyra procent för de med lågt utbildningskapital som känner stark praktiktillhörighet.

3.5.3 Upplevelse

Två av de fyra upplevelsepraktikerna uppvisar signifikanta resultat. Rörelse till musik och samvaro med djur är de två praktikerna som alltså inte förhåller sig till utbildningskapital. För naturmöte är resultaten signifikanta och visar att de med högre utbildningskapital i större utsträckning tillhör praktiken. Det är 33 procent av de med högt utbildningskapital, i

jämförelse med gruppen med medelhögt och lågt utbildningskapital där 24 respektive 21 procent av eleverna känner stark tillhörighet.

Den av alla praktiker som har starkast signifikansnivå är lek och rekreation. Det skiljer sig främst mellan de med lågt utbildningskapital och de med högt utbildningskapital gällande andelen som känner svag praktiktillhörighet (se tabell 14).

Tabell 14 – Lek och rekreation baserat på utbildningskapital. Procent. n=248 p<0,001***

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Högt utbildningskapital	5	65	30
Medelhögt utbildningskapital	11	59	30
Lågt utbildningskapital	46	33	21

3.6 Praktiktillhörighet och föreningsidrottande

Den sista bakgrundsfaktorn som undersöks är föreningsidrottande. Det visar sig att 73 av eleverna vid undersökningstillfället är aktiva utövare i en idrottsförening. Det innebär att de övriga 197 av de 270 eleverna som deltog i studien hamnar i en grupp som kommer kallas för ”övriga”. (se tabell 15)

Tabell 15 – Fördelningen av eleverna efter föreningsidrottande. n=270

Föreningsidrottare		Övriga		Bortfall	
73	27 %	197	73 %	0	0 %

3.6.1 Prestation

De som föreningsidrottar tillhör i större utsträckning prestationspraktiker jämfört med övriga elever. Det är 57 procent av föreningsidrottarna som känner en stark tillhörighet med praktiken tävling och rangordning jämfört med 30 procent av övriga elever. Liknande resultat återfinns inom utmaningspraktiken då 58 procent av föreningsidrottarna känner stark tillhörighet med den praktiken jämfört med 34 procent av de övriga eleverna. Även för uttryck är det större andel föreningsidrottare som tillhör praktiken. Det är 30 procent av föreningsidrottarna jämfört med tolv procent av övriga elever som tillhör uttryckspraktiken. Alla dessa resultat hade mycket stark signifikans.

3.6.2 Träning

Av träningspraktikerna är det två av tre praktiker som har signifikanta resultat. Det är endast för rörelse- och koncentrationsträning som resultaten inte var signifikanta. Fysisk träning är en praktik vars resultat har stark signifikans och resultaten visar att föreningsidrottare i större utsträckning tillhör praktiken än övriga elever. Det är 55 procent av föreningsidrottarna som känner stark tillhörighet och samma notering för övriga elever var 34 procent. Den praktik som har starkast signifikansnivå är färdighetsträning där föreningsidrottarna också känner starkare tillhörighet än övriga elever (se tabell 16).

Tabell 16 – Färdighetsträning baserat på föreningsidrottande. Procent. n=263 p<0,001***

	Svag tillhörighet	Viss tillhörighet	Stark tillhörighet
Föreningsidrottare	0	46	54
Övriga	13	65	22

3.6.3 Upplevelse

För upplevelsepraktikerna lek och rekreation, naturmöte, rörelse till musik och samvaro med djur finns inga signifikanta resultat. Respondenterna är alltså varken mer eller mindre benägna att tillhöra en upplevelsepraktik om de är föreningsidrottare eller inte.

3.7 Praktiktillhörighet och lärande

De påståenden som hör till varje praktik sammanräknas och jämförs med de sammanräknade påståenden som hör till varje praktiks lärande, enligt Engström och Redelius (2002, s. 275-282). I korstabeller jämförs alltså praktiktillhörigheten med det lärande som Engström och Redelius ansåg hör till varje enskild praktik. De är sex praktiker som undersöks i relation till lärande.

3.7.1 Prestation

Inom prestationspraktiken undersöks lärandet inom tävling och rangordning samt utmaning. Det finns en stark signifikans mellan båda praktikerna och dess förmodade lärande. Det kan man se genom att 76 procent av de som känner en stark tävling och rangordningstillhörighet

instämmer också helt eller nästan helt med berörda påståenden kring lärande. Samma notering för utmaningspraktiken och dess lärdomar är 81 procent.

Det man lär sig inom tävling och rangordning är att det är viktigt att prestera och helst vinna, att det är viktigt att visa fysiskt och psykiskt mod samt att det är viktigt att kämpa och aldrig ge upp. Det man lär sig inom utmaningspraktiken är vikten av att sätta upp egna mål med sin träning, att det är viktigt att utsätta kroppen för utmaningar samt att det är viktigt att klara av och uppskatta stora fysiska och psykiska utmaningar.

3.7.2 Träning

Inom träningspraktiken undersöks lärandet inom praktikerna fysisk träning och färdighetsträning. Det finns en stark signifikans mellan båda praktikerna och dess förmodade lärande. Det är 61 procent av de med stark fysisk träningstillhörighet som instämmer helt eller nästan helt med berörda påståenden. För färdighetsträning är det 86 procent av de med stark tillhörighet som instämmer helt eller nästan helt.

De lärdomar individer får med sig inom fysisk träning är att aktiviteten i sig inte är det viktigaste utan vad man får ut av den, att det är nyttigt och hälsosamt med fysisk ansträngning samt att man helst ska se vältränad ut. Det man lär sig inom färdighetsträningspraktiken är att det är viktigt att kunna behärska sin kropp, att lära sig nya färdigheter och att träning ger färdighet.

3.7.3 Upplevelse

Inom upplevelsepraktiken undersöks lek och rekreation samt naturmöte. Det finns även här stark signifikans mellan upplevelsepraktikerna och dess förmodade lärande. För lek och rekreation är det 52 procent av de med stark praktiktillhörighet som också instämmer helt eller nästan helt med de berörda lärdomarna. Naturmöte var den praktiken med högst signifikansvärde (se tabell 17).

Tabell 17 – Naturmötespraktiken beroende på naturmötets lärdomar. Procent. n=249

p<0,001***

	Svagt lärande	Visst lärande	Starkt lärande
Stark tillhörighet	1	32	66
Viss tillhörighet	10	70	20
Svag tillhörighet	71	29	0

Det lärande som lek och rekreationspraktiken medför är att här och nu är viktigare än vad man får ut av aktiviteten, att glädjen är viktigare än prestationen samt att det är viktigt att idrott är roligt. Det man lär sig inom naturmötespraktiken är att det är viktigt att var ute i och uppskatta naturen samt att man ska värdesätta olika typer av väder.

3.8 Resultatsammanfattning

De tre praktikerna med högst andel elever som känner en stark praktiktillhörighet är utmaning (40 procent), tävling och rangordning (39 procent) samt fysisk träning (37 procent). Rörelse till musik är en praktik som en högre andel tjejer tillhör och färdighetsträning är en praktik som en högre andel killar tillhör. Det finns inget signifikant förhållande mellan ekonomiskt kapital och någon av praktikerna. Högt eller medelhögt utbildningskapital resulterar i starkare praktik-tillhörighet för alla praktiker förutom tävling och rangordning, rörelse till musik samt samvaro med djur. Föreningsidrottare tilltalas i större utsträckning av prestationspraktikerna, fysisk träning och färdighetsträning. Det finns ett signifikant förhållande mellan alla undersökta praktiker och det lärande de förmodas bidra till.

4. Diskussion

Syftet med studien är att undersöka och kartlägga gymnasieelevers smak för idrott (praktiktillhörighet) utifrån Lars-Magnus Engströms praktikuppdelning. Syftet är också att undersöka hur kön, föreningsidrottande, betyg i idrott och hälsa samt socioekonomiskt kapital kan relateras till praktiktillhörighet. Studien ska även undersöka vilket lärande de olika praktikerna bidrar till.

4.1 Resultatdiskussion

I den här studien har det framkommit vissa könsmissiga skillnader rörande praktik-tillhörighet. Att rörelse till musik är en praktik som en större andel tjejer tillhör jämfört med killar är inte överraskande. Om man jämför vilka föreningsidrotter som har procentuellt flest tjejer jämfört med killar hamnar estetiska sporter som gymnastik, konståkning och dans högst på listan (Riksidrottsförbundet 2014, s. 2). I alla dessa idrotter återfinns rörelser till musik. I dans och konståkning är hela sporten uppbyggd av rörelse till musik men även i gymnastikens fristående program blir musiken viktig.

Med samma resonemang borde rimligtvis samvaro med djur vara en praktik med större andel tjejer. I den här studien blev resultaten inte signifikanta när de tre påståendena räknades samman men två av tre enskilda påståenden visade att tjejer i större utsträckning kände stark tillhörighet med samvaro med djur. Samvaro med djur var också den praktiken där flest personer antingen kände en stark eller svag tillhörighet. Det var endast 39 procent som kände en viss tillhörighet. (se figur 1).

Om vi istället tittar på de idrotter som hade högst andel manliga deltagare så återfinns äventyrsidrotter, skateboard, flygsport och issegling (Riksidrottsförbundet 2014, s. 2). Äventyrsidrotterna hamnar huvudsakligen under praktiken utmaning (Engström 2010 s. 58) men där visar den här studien inga signifikanta skillnader mellan könen. Istället var det färdighetsträning som killar i större utsträckning tillhörde. Färdighetsträning är ju en stor del av föreningsidrotten (Engström 2010, s. 65) och då fler killar än tjejer är med i föreningsidrotten (Larsson & Nilsson 1997, s. 18) kan det vara en förklaring. Då borde rimligtvis även tävling och rangordning vara en praktik som fler killar tillhör men det har den här studien inga signifikanta resultat på. Dock var det ett utav tävling och rangordningspåståendena som killarna instämde med i större utsträckning är tjejerna.

Resultaten i den här studien tycks också gå hand i hand med ungdomarnas syn på vad som är manligt och kvinnligt. Aerobics som klassas som rörelse till musik ansåg en klar majoritet (Larsson 2005, s. 98) av både killarna och tjejerna vara kvinnligt. Dans tyckte dock drygt hälften var både manligt och kvinnligt men de övriga ansåg att det var kvinnligt (Larsson 2005, s. 98). Att besöka ridanläggning, som i det här fallet måste räknas som samvaro med djur, ansåg drygt 75 procent var kvinnligt (Larsson 2005, s. 98). Som tidigare nämnts var

rörelse till musik och till viss del samvaro med djur två praktiker i den här studien med övervägande tillhörighet bland tjejerna.

För praktiken fysisk träning fanns det dock inga direkta skillnader mellan könen. I Larssons (2005, s. 98) undersökning ansåg majoriteten av killarna att styrketräning var manligt men tjejerna tyckte att det var både manligt och kvinnligt. Det kan vara ett tecken på att tjejer i större utsträckning tillhör praktiken fysisk träning än vad killarna tror vilket i sådant fall skulle vara i enlighet med den här studiens resultat. Att aerobics både kan kopplas till rörelse till musik och till fysisk träning kan också påverka. Det skulle kunna vara så att killar i större utsträckning föredrar styrketräning på gym och tjejer föredrar aerobics vilket Andrijašević et al. (2005, s. 25) och Elofsson (2003, s. 66-67) båda visar i sina studier. Det i kombination med Europeiska kommissionens rapport där det står att killar och tjejer tränar lika mycket på gym och hälsocenter kombinerat, där både styrketräning och aerobics genomförs. Visserligen är det genomsnittligt i EU och svenskar är mer fysiskt aktiva än övriga EU vilket kan betyda att Sverige har andra resultat än till exempel Kroatien som Andrijaševićs studie kommer ifrån. Oavsett det så kan man i denna studies resultat konstatera att det inte finns någon skillnad i praktiktillhörighet rörande fysisk träning. (European Commission 2014, s. 7 & 38-39)

Ett intressant fynd från den här studien rör tillhörigheten med praktiken lek och rekreation beroende på kön. Det är den jämförelsen från den här studien som hade mest likvärdiga svar. Svaren var så likvärdiga att signifikansnivån hamnade på 0,966 (se tabell 9) vilket skulle kunna betraktas som ett omvänt signifikant resultat. Utifrån dessa resultat borde det gå att dra slutsatsen att det inte finns några som helst könsmissiga skillnader när det kommer till lek och rekreations-praktiken.

Lars-Magnus Engström (2010, s. 92-107) undersökte vilka faktorer som påverkar om man är fysiskt aktiv senare i livet och fann att utbildningskapital var den mest avgörande faktorn. I den här studien har utbildningskapital undersökts relaterat till de olika praktikerna. Det visar sig att högt eller medelhögt utbildningskapital innebär större sannolikhet att man känner stark tillhörighet med alla undersökta praktiker förutom tävling och rangordning, rörelse till musik samt samvaro med djur. Det skulle då kunna innebära att det är de andra sju praktikerna man bör känna stark tillhörighet med om man ska ha större möjligheter att vara fysiskt aktiv senare i livet. Engström lyfter också fram de aktiviteter som högutbildade i större utsträckning är intresserade av jämfört med lågutbildade. Det visade sig att segling, skidåkning och

fjällvistelse som alla kan skrivas in under naturmötespraktiken tillhörde dessa. Styrketräning var ett annat intresse som tilltalade högutbildade i större utsträckning. Både fysisk träning och naturmöte var två av praktikerna som högutbildade i större utsträckning tillhörde vilket alltså går i linje med Engströms fynd. Ekonomiskt kapital som då enligt Engström (2010, s. 92-107) inte är den mest avgörande faktorn fick inte heller några signifikanta resultat i den här studien.

Nästa faktor som undersöktes var om det fanns något förhållande mellan praktiktillhörighet och föreningsidrottande. Britta Thedin Jakobsson (2015) undersökte i sin avhandling vilka som stannar kvar i föreningsidrotten och varför. ”De vanligaste anledningarna som ungdomarna gav till att utöva idrott i en förening var att de upplevde idrotten som rolig och utvecklande, att den gav gemenskap, och att det var möjligt att få träna och tävla på en nivå som var anpassad efter den egna ambitionen och förmågan.” (Thedin Jakobsson 2015, s. 75). Låt oss bryta ned det citatet. Att aktiviteten är rolig går inte att koppla till någon enskild praktik utan innebär enbart att individerna befinner sig i den praktiken de tillhör. Inte heller gemenskap går att koppla till någon speciell praktik. Vad som kan kopplas till fysisk- och färdighetsträning är att aktiviteten känns utvecklande och de får möjlighet att träna. Att tävla på en nivå som är anpassad efter den egna ambitionen hamnar under tävlingspraktiken. Det var också dessa tre praktiker som föreningsidrottarna i studien i större utsträckning tillhörde än övriga respondenter. Även uttryck och utmaning tillhörde föreningsidrottarna i större utsträckning men dessa praktiker går inte att utläsa ur det citatet. Det är en indikation på att den här studiens resultat går i linje med Thedin Jakobssons.

Låt oss nu fokusera på praktiktillhörighet relaterat till skolan. Lundvall (2004, s. 19-28) skriver att det är de elever som tilltalas av tävlingar, lagidrott och utmaningar som är mest positivt inställda till ämnet idrott och hälsa. I den här studiens terminologi kallar vi dessa för de som tillhör tävling och rangordnings- samt utmaningspraktiken. För dessa två praktiker finns det även en koppling mellan praktiktillhörighet och högre betyg i ämnet. Även föreningsidrottarna ska vara mer positivt inställda till och mer aktiva under idrott och hälsaundervisningen (Einebrant 2013, s. 22-33). De praktiker som föreningsidrottarna i större utsträckning tillhörde uppvisar också en koppling mellan högre betyg och praktiktillhörighet.

De praktiker som inte nämnts hittills som också har en signifikant förhållande mellan praktiktillhörighet och högre betyg är naturmöte, lek och rekreation samt rörelse- och koncentrationsträning. Lek och rekreation samt naturmöte är två praktiker som uttrycks

tydligt i ämnesbeskrivningen av idrott och hälsa (Skolverket 2011, s. 83-87). Att de som tillhör dessa praktiker får högre betyg i ämnet kan ses som positivt, förutsatt att det finns ett samband mellan praktiktillhörighet och kvalitet inom området.

I idrott och hälsas centrala innehåll listas spänningsreglering och mental träning samt rörelse till musik och dans (Skolverket 2011, s. 85). Spänningsreglering och mental träning skulle kunna hamna inom rörelse- och koncentrationsträning beroende på upplägget vilket då också kan anses positivt då förhållandet mellan den praktiken och ett högre betyg finns. Det som är noterbart är att rörelse till musik inte har en signifikant koppling mellan praktik och betyg. Det kan å ena sidan ha att göra med att det inte finns några betygs-kriterier som berör rörelse till musik med det gör det å andra sidan inte heller för rörelse- och koncentrationsträning eller någon av prestationspraktikerna och där ett förhållande ändå finnas.

Larsson et al. (2010, s. 39-40) skriver om hur stort utrymme olika aktiviteter får av lektionstiden. Bollspel, bollekar och lekar används klart mest och tävling och rangordning samt lek och rekreation har ett signifikant förhållande till betyg liksom fysisk träning som också får stort utrymme i ämnet. De aktiviteter som går att koppla till rörelse till musik, uttryck och färdighetsträning får något mindre utrymme men fortfarande en betydande del. Uttryck och färdighetsträning hade som nämnts tidigare ett förhållande med högre betyg men inte rörelse till musik. Naturmöte tycks vara en av praktikerna som får minst utrymme på schemat men där fanns också ett förhållande. Sambandet mellan betyg och praktik tycks alltså inte ha att göra med hur stort utrymme olika aktiviteter får på idrottslektionerna.

Låt oss avslutningsvis jämföra hur stor del de olika praktikerna får av tiden jämfört med vilka praktiker som flest tillhör. Larsson et al. (2010, s. 39-40) skrev alltså om att de tävling och rangordnings- samt lek och rekreationsrelaterade aktiviteterna bollspel och bollekar dominerar ämnet tidsmässigt. Det är också två praktiker som många tillhör. Även fysisk träning som många tillhör får mycket plats så fördelningen av tiden tycks ligga relativt väl i linje med elevernas praktiktillhörighet. Uttryck, samvaro med djur och rörelse- och koncentrationsträning är de praktiker som minst andel elever tillhör och de får också mycket sparsamt med tid i ämnet. Den praktik som flest av den här studiens elever tillhör är utmaning men endast en av de undersökta aktiviteterna är en renodlad utmaningsaktivitet nämligen klättring som inte får så mycket utrymme (Larsson et al. 2010, s. 39). Därför kan det vara ett avslutande råd till alla lärare i idrott och hälsa där ute, att börja jobba mer med utmaning för

att motivera eleverna. Även om utmaning är en relativt bred praktik som kan integreras i gymnastik och andra redan existerande aktiviteter i skolan kanske man ändå borde titta på extremidrotterna. Extrem- och äventyrsidrotter som parkour, skatboard, klättring och BMX kanske borde integreras i ämnet i större utsträckning än tidigare, inom ramen för ämnes- och kursplaner.

4.2 Teoretisk analys

Att det finns könsmissiga skillnader är föga överraskande. Mediering som tidigare nämnts handlar inte enbart om att förklara att siffran 3 betyder tre utan mediering hjälper oss att förstå verkligheten vi lever i. För att lättare förstå verkligheten kan vi dela in saker i fack. Kön är ett sådant fack som genom genussystemsteorin kan förklara könsskillnaderna vilket i allra högsta grad blir relevant i den här studien.

Till att börja med kunde man se att killar i större utsträckning än tjejer blir motiverade om prestationen går att mäta och jämföras med andras och att visa upp sina färdigheter inför andra. Det är ett kulturellt fenomen som till stor del påminner om hur det ser ut i djurriket och hur det såg ut förr i tiden. Hanarna kämpar för att visa upp sin styrka för att locka till sig honorna. Detta fenomen, om än mer subtilt, återfinns hos oss människor idag (Hirdman 1988, s. 51-56). Genom den könsdikotomi som existerar i samhället idag tillskrivs männen en rad egenskaper. Bland annat föreställningen att männen ska vara starka och högljudda samtidigt som kvinnorna ska vara svaga och tysta. Det kan vara en förklaring till resultaten i denna studie. Dessa kulturella band håller nu på att lösas upp eller åtminstone förändras i takt med feminismens framgångar men precis som habitus tar det lång tid för en kultur att förändras.

Med samma dikotomi kan man beskriva rörelse till musikpraktiken som kvinnlig då praktiken oftast handlar om den kvinnligt kodade aktiviteten, dans. Genom de genussystem barn växer upp i och genom den könsmissiga approprieringen som skett under barns uppväxt får de lära sig att dans är kvinnlig. Om man som tjej väljer att utföra den aktiviteten som tillskrivs det egna könet och har vänner som också utövar aktiviteten i fråga är det troligt att en smak för aktiviteten utvecklas. Därför tycker tjejer i större utsträckning än killar om rörelse till musik för att killar saknar ett danshabitus. Även de påståendena med signifikanta resultat kopplade till samvaro med djur går att förklara utifrån det här resonemanget. Det skulle också kunna vara anledningen till att det inte finns några könsmissiga skillnader gällande lek och

rekreationspraktiken. Lek är en praktik som inte direkt går att koppla ihop med någon aktivitet utan det är mer ett synsätt. Då inga aktiviteter direkt kan kopplas till praktiken kan inte heller dessa aktiviteter tillskrivas ett visst kön och förhållandet mellan könen är då också likvärdigt.

Britta Thedin Jakobsson (2015, s. 73-74) skriver att de som stannar kvar i föreningsidrotten är de som började runt sju års ålder. Då den här studien undersöker gymnasieelever är troligtvis de flesta av föreningsidrottarna individer som länge utövat sin idrott och på så vis utvecklat ett idrottshabitus. Föreningsidrotten bygger mycket på tävling, prestation och träning så att det fanns ett förhållande mellan föreningsidrottarna och dessa praktiker är inte förvånande. När tävling, prestation och träning är en del av vardagen och något som uppmuntras av ledare och kollegor bildas individens idrottshabitus och smaken för dessa aktiviteter utvecklas. De som inte tycker om föreningsidrotten av någon anledning, som kanske till och med känner avsmak för idrotten har troligtvis vid gymnasieåldern redan lagt av.

Det var dock en träningspraktik där det inte fanns en koppling mellan föreningsidrottande och praktik nämligen för rörelse- och koncentrationsträning. Det är en träningsform som inte förekommer i någon utbredd skala inom de största föreningsidrotterna så det hade varit överraskande om en koppling hade funnits. Likaså med upplevelsepraktikerna. Föreningsidrott går att jämföra med ett jobb som ska göras. Även om det är positivt om man trivs på jobbet så är det inte trivseln som är i fokus utan resultatet. Längdskidåkarna håller exempelvis på med en idrott som mycket väl kan utövas av de mest ortodoxa naturmötespraktikerna men då i en annan kontext. Tävlingsåkarna vill ta sig en sträcka på så kort tid som möjligt vilket naturmötespraktikerna inte är intresserade av.

En tendens som är värd att nämna är att under insamlingen av data ställdes en liknande fråga från tre av varandra oberoende individer. De ifrågasatte första påståendet i enkäten. Första påståendet löd: ”Jag blir motiverad av tävlingsmoment”. De ansåg att frågan var onödig då svaret var självklart. De trodde att alla människor motiveras av tävling vilket kan vara ett tecken på att de med ett tävlingshabitus har en större oförståelse gentemot andra praktiker.

4.2.1 Teoretisk analys av lärandet

Studien har även undersökt om det finns ett samband mellan praktiktillhörighet och vad Engström och Redelius (2002) ansåg var lärandet som praktiken bidrog till. För att lyckas med detta fick eleverna värdera i vilken grad de instämmer med olika påståenden. Det fanns signifikanta kopplingar mellan alla undersökta praktikerna och dess förmodade lärande. Här följer en analys av varför det ser ut som det gör och vad det kan innebära.

Tävling och rangordning är en praktik som till stor del uppvisar ett samband med föreningsidrotten även om tävling kan ske i andra sammanhang. Tillhör man tävling och rangordningspraktiken lär man sig att det är viktigt att prestera (och helst vinna), kämpa samt att visa psykiskt och fysiskt mod. Allt detta känns igen från föreningsidrottens och det idrottskultursambandet. Den centrala medieringen som förekommer inom praktiken är vinna och förlora. Det är vad praktiken bygger på, resultat. Vistas man i en social kontext med vinnarkultur blir lärdomen att man ska göra allt för att vinna. ”Laget före jaget” är ett välkänt citat som används flitigt inom lagidrotterna. Den appropriering som krävs för att lyckas inom lagidrotter är att man ska underkasta sina egna behov för lagets bästa. Inom alla idrotter blir approprieringen att man måste kämpa hårt för att nå sitt mål. Belöningen får man i form av ett vinnande resultat. Det är alltså inte ens egen upplevelse som är viktigast. Man ska helst vara en förebild och inspiration genom att kämpa hårt och visa stort mod vilket är ett tydligt tecken på att man värdesätter lagets behov över sina egna.

Utmaning är nästa praktik. De som tillhör utmaningspraktiken gillar inte lagom. De vill ha svåruppnåeliga mål, annars blir de inte inspirerade. Eftersom en utmaning för en människa kan vara väldigt enkel uppgift för en annan är det viktigt att utmaningen är individuellt anpassad. Målsättning kan även ses som praktikens centrala mediering då allt kretsar kring målen som ska nås. Att sätta upp egna mål är också en utav lärdomarna man får med sig om man tillhör utmaningspraktiken. Den appropriering som krävs är att de lär sig vikten av att sätta upp egna mål med sin träning, att kroppen behöver utsättas för utmaningar samt att klara av och uppskatta dessa utmaningar. Även här är det inte nyckeln som är i fokus utan det är det utmanande målet som ska övervinnas. Först när utmaningen övervunnits kommer tillfredsställelsen.

Fysisk träning innefattar all form av träning som syftar till att utveckla ens kroppsliga kapacitet eller förbättra sin hälsa. I den träningskultur som nu råder i samhället där fler och fler går och tränar på gym bör även andelen individer som tillhör fysisk träning öka. Då träningskulturen vuxit sig så stark att den nu syns i alla typer av medier kommer praktikens lärdomar i högre grad påverka befolkningen. Lärdomarna som praktiken för med sig handlar också om att det inte är aktiviteten och upplevelsen som är viktig utan vad man får ut av den. Approprieringen sker i form av att man lär sig att det är nyttigt och hälsosamt med fysisk ansträngning samt att man helst ska se vältränad ut. Har man ett tydligt fysiskt träningshabitus kommer man troligtvis tycka att kropparna som framhävs, inom träningskulturen som ideal, är snygga och så man bör se ut. Genom den medieringen vi människor har och strävan att namnge och sätta saker i fack kan man lätt tro att praktiken till viss del inbjuder till att kalla kroppar för smala, tjocka eller vältränade. Även om hälsoaspekten värderas högt är även den mer ytliga sidan viktig. Även dopningsproblematiken som finns/funnits på gymmen skvallrar något om det.

Träning ger färdighet. Så lyder ett slitet uttryck i svenska språket. Det är också en utav lärdomarna inom färdighetsträningsspraktiken. Man får också lära sig att det är viktigt att lära sig nya färdigheter och behärska sin kropp. Approprieringen sker genom strävandemålet att vara fysiskt allmänbildad. Den centrala medieringen inom färdighetsträning är rörelsekompetens. Det gäller dels att förfina de färdigheter man redan besitter samt att förbättra sin teknik ytterligare men också att lära sig en rad olika färdigheter. Inom färdighetsträning blir appropriering väldigt tydligt. Först behöver man lära sig färdigheten från grunden. När man behärskar färdigheten på en mycket grundläggande nivå kan man sedan gå vidare till nästa utvecklingszon. Detta lärande kan dels ske på egen hand men om mer avancerade färdigheter ska läras kan experthjälp vara nödvändigt.

Inom lek och rekreation är det upplevelsen som står i fokus. Inom lekpraktiken är människans egenvärde som står i centrum. Man gör någonting för att det känns bra i stunden. Vad man får ut av aktiviteten eller vad det blev för resultat är inte det viktiga. Den appropriering som sker inom denna praktik är att här och nu är viktigare än prestationen. Man lär sig också att glädjen är viktigare än prestationen och att idrott är roligt. Medieringen inom lek och rekreation handlar om hur roligt man har det just i stunden. Man anser att en aktivitet som inte medför glädje är en onödig aktivitet. Lek och rekreation står i många avseenden i rak kontrast mot tävling och rangordning där laget går före jaget. Inom lekpraktiken går jaget alltid först.

För den sista undersökta praktiken naturmöte är det också upplevelsen som står i centrum tillsammans med naturen i sig. Inom naturmötespraktiken sker approprieringen i form av att man lär sig vikten av att vara ute i och uppskatta naturen. Man lär sig också att det är viktigt att värdesätta olika typer av väder. Naturens mångfald får ses som praktikens centrala mediering genom de olika typerna av natur som finns. Människan kommer från naturen. Stadsmiljön är inte människan i grunden skapad för. De som tillhör naturmötespraktiken finner ett lugn och en stimulans i att vara i och känna av naturen. Inte bara i optimala förhållanden utan man ska även uppskatta svårare förhållanden det vill säga naturens mångfald. Estetiken är också viktig. Man lär sig att naturen är vacker och där för dig att beskåda.

Hur kan då detta lärande förstås och ta uttryck i verkligheten? Låt oss ta fysisk träning som ett exempel. Fysisk träning är en praktik där stort fokus hamnar på kroppen. Både hur kroppen fungerar men också hur den ser ut. Denna jakt på hälsa, styrka eller kondition kan vara positiv i lagom dos då det kan stimulera till en aktiv livsstil men det finns en del problem som praktiken kan medföra. Då fysisk träning kan kategoriseras som en praktik som kretsar kring utseendet kan ortorexi, anorexi eller andra beteendestörningar vara en negativ konsekvens.

Även tävling och rangordning är en praktik där lärandet praktiken medför både kan vara av positivt och negativt karaktär. Egenskaper som att aldrig ge upp och att ständigt kämpa för en seger är egenskaper som i näringslivet kan ta personer långt, till exempel som egenföretagare. Även som anställd på en firma är egenskaper som att vara lojal och att underkasta sig beslut något som troligtvis värderas högt av en arbetsgivare. Vad som dock kan vara negativt är att allt kretsar kring tävling och rangordning. När någon vinner måste någon också förlora.

Risken inom praktiken är att man vid en förlust tar nederlaget hårt. Då resultatet är det enda viktiga finns det inget att glädjas åt vid ett nederlag. Någon som främst tillhör lek och rekreationspraktiken kan vid ett nederlag ändå glädjas åt att aktiviteten var rolig att utföra, de från färdighetsträning kan glädjas åt något man gjorde bra under aktiviteten och de som tillhör fysisk träning kan glädjas åt träningen aktiviteten bidrog till. Om man däremot tillhör tävling och rangordning kan ett nederlag vara psykiskt tärande. Genom rädslan för nya förluster kan prestationsångest utvecklas. Genom den rangordning som praktiken förespråkar kan människor lätt kategoriseras som vinnare eller förlorare. Då de som tillhör tävling och

rangordning värderar vinnandet så högt kan de som sällan vinner framstå som individer av mindre värde. Detta synsätt kan eventuellt utvecklas till mobbning.

4.3 Metoddiskussion

Att använda sig av enkätmetoden för att besvara studiens frågeställningar ser jag som mest rimligt med tanke på studiens ansats. Standardisering är en viktig aspekt vid kvantitativ forskning och i den här studien var inte standardiseringen helt optimal. Enkäten var samma för alla elever och instruktionerna som gavs innan var så gott som identiska för alla grupper. Det som hade kunnat förbättras var att låta alla eleverna besvara enkäten antingen i början eller i slutet av lektionerna. Nu blev det en del grupper som svarade i början och en del i slutet. Det kan ha varit så att de som svarade i slutet av lektionerna var mer stressade och ville gå hem vilket kan ha påverkat resultaten men troligtvis inte nämnvärt.

Eftersom frågorna om bakgrundsfaktorer som utbildnings- och ekonomiskt kapital i stor utsträckning var kopierade från andra arbeten med liknande undersökningsområden bör reliabiliteten och validiteten anses hög i det här arbetet. Även alla påståenden i enkäten var citat eller lättare omformuleringar av Engströms egna ord. Det innebär att få frågor i enkäten är nya, oprövade frågor. Denna strategi användes för att ha en hög validitet genom arbetet vilket bör ha lyckats.

Det interna bortfallet var i den här studien relativt begränsat vilket är positivt. För de bakgrundsfaktorsrelaterade frågorna var inte syftet att respondenterna skulle svara på alla frågor. Vissa skulle man endast svara på om man höll på med den aktuella aktiviteten. Huruvida de tomma luckorna var internt bortfall eller om de faktiskt inte håller på med aktiviteten går inte att svara på och kan vara en svaghet i studien. För de övriga frågorna där de egentligen inte skulle hoppa över frågan var det interna bortfallet färre än åtta missade svar vilket motsvarar under tre procent vilket är lågt och positivt för studiens reliabilitet. (Kylén 2004, s. 149; Ejlertsson 2005, s. 26)

För påståendena kring praktiktillhörighet var det interna bortfallet färre än åtta missade svar vilket motsvarar under tre procent. Det var inget påstående som stack ut och bortfallet var väldigt spritt mellan praktikerna. Det låga bortfallet kombinerat med spridningen på bortfallet bör innebära att svaren kan anses säkra (Holme & Solvang 1997, s. 192-194). För

påståendena kring lärande var det något högre bortfall. För påståendena om lärande var bortfallet färre än 13 missade svar vilket motsvarar under fem procent av svaren. Även här var spridningen stor mellan praktikerna. Skillnaden var dock att fyra elever hoppat över eller missat sista sidan av enkäten vilket bidrar till bortfallet. Det var också två individer som drog ett långt streck över alla påståenden på sista sidan men de räknades bort och hamnade i bortfallet. Eftersom bortfallet även här hamnade under fem procent bör studiens resultat ses som reliabla. (Kylén 2004, s. 149; Ejlertsson 2005, s. 26)

4.4 Fortsatt forskning

Det vore mycket intressant att göra en longitudinell studie, likt Engström (1999), för att se hur praktiktillhörigheten förändras över tid. Att praktiktillhörigheten förändras över tid kan vi nog vara ganska säkra på men hur? Claringbould et al. (2015, 239-332) beskriver hur barnens synsätt förändras inom föreningsidrotten. Att de i början gör det för att det är kul (lek och rekreation) men när regler sätts upp och tränarna poängterar vikten av att vinna förändras aktiviteten (tävling och rangordning). Det skulle kunna vara så att de som inte tillhör tävling och rangordningspraktiken slutar med idrotten under denna förändringsfas men det skulle också kunna vara så att praktiktillhörigheten förändras. Ens habitus kan som tidigare nämnts förändras (Engström 2010, s. 44) och i ungdomsåren går det som lättast även om det är en process att förändra ens habitus och därmed praktiktillhörighet. Att kunna genomföra en longitudinell studie är mycket omfattande både vad gäller tidsåtgång och resurser. Därför skulle en billigare och snabbare lösning kunna vara en tvärsnittsstudie likt denna men med kluster från olika åldersgrupper.

I den här studien undersöktes föreningsidrottarens praktiktillhörighet i jämförelse med icke föreningsidrottare. Det vore också intressant att jämföra praktiktillhörigheten inom olika föreningsidrotter. Skiljer sig praktiktillhörigheten mellan lagidrotter och individuella idrotter? Det hade också varit intressant att se vilka praktiker som dominerar inom varje enskild idrott. Badminton, tennis och bordtennis är alla tre nätspel men tilltalas deltagarna inom idrotterna av olika praktiker? Rimligtvis bör samvaro med djur vara en dominerande praktik inom hästsporterna men vilka praktiker dominerar i ultimate frisbee? En sport som spelas utan domare men det är fortfarande tävling. Hur förhåller sig tävling och rangordningspraktiken i ultimate frisbee jämfört med en vanlig bollsport som fotboll?

En sista punkt som skulle vara intressant att undersöka är om det finns fler praktiker än de tio som Engström nämner. Går det att bryta ned de redan existerande praktikerna och om det går, vill man det? Jag själv älskar motorsport och att framföra ett fordon med full kontroll i höga hastigheter tilltalar mig. Vad räknas det som? Kallas det tävling och rangordning för att det är en tävling, kallas det färdighetsträning för att man måste ha god teknik för att hålla bilen på banan, hamnar den under extremsportskategorin inom utmaning eller är det en egen praktik? En praktik som jag faktiskt saknar är ”samvaro med människa”. Finns det en praktik för samvaro med djur borde det finnas en för samvaro med människa. Jag tror att många där ute går till gymmet, spelar pingis eller går med i ett korpenlag, inte för att de tilltalas av aktiviteten i sig utan för att de vill förbättra sin sociala hälsa genom mänsklig kontakt.

4.5 Slutsats

Män tillhör i större utsträckning färdighetsträningspraktiken och kvinnor rörelse till musik. De som tillhör någon av prestations-, tränings- eller lek och rekreations- samt naturmötespraktikerna tycks få högre betyg i idrott och hälsa. Det tycks finnas en koppling mellan medelhögt/högt utbildningskapital och starkare praktiktillhörighet för alla praktiker förutom tävling och rangordning, rörelse till musik samt samvaro med djur. Det finns inget som tyder på att elevernas ekonomiska kapital påverkar deras praktiktillhörighet. Föreningsidrottare tycks i större grad tillhöra prestations- och träningspraktikerna bortsett från rörelse- och koncentrationsträning än övriga elever. De mycket starka signifikanta resultaten mellan praktiktillhörighet och lärande tyder på att varje enskild praktik bidrar till ett specifikt lärande.

Käll- och litteraturförteckning

Ahlström, I. (2008). Utomhus i konsumtionssamhället. I: Sandell, K. & Sörlin, S. (red.). *Friluftshistoria: från "hårdande friluftsliv" till ekoturism och miljöpedagogik : teman i det svenska friluftslivets historia*. 2. uppl. Stockholm: Carlsson. s. 168-184.

Andrijašević, M., Paušić, J., Bavčević, T. & Ciliga, D. (2005). Participation in leisure activities and self-perception of health in the students of the University of Split. *Kinesiology*, 37, s. 21-31.

Backman, E. (2004). Utövar ungdomar friluftsliv? *Svensk idrottsforskning*, 4, s. 47-53.

Bourdieu, P. (1984). *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Bourdieu, P. (1996). *Physical Space, Social Space and Habitus*. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Rapport 10:1996. Oslo: Oslo Universitet.

Claringbould, I., Knoppers, A. & Jacobs, F. (2015). Young athletes and their coaches: disciplinary processes and habitus development. *Leisure Studies*, 34(3), s. 319-334.

Einebrant, J. (2013). *Betydelsen av motivation och idrottshabitus*. Examensarbete 15 hp vid idrott, fritidskultur och hälsa åk 6-9 2009-2014 på Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm, 120:2013. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan.

Ejlertsson, G. (2005). *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.

Elofsson, S. (2003). Aerobics, gym eller idrottsförening – Vad prioriterar högstadi- och gymnasieelever? *Svensk idrottsforskning*, 2, s. 65-70.

Engström, L-M. (1999). *Idrott som social markör*. Stockholm: HLS.

Engström, L-M. (2000). Idrott och motion som kulturyttringar. *Svensk Idrottsforskning*, 4, s. 38-43.

Engström, L-M. (2010). *Smak för motion: fysisk aktivitet som livsstil och social markör*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

Engström, L-M., Larsson, B. & Nilsson, P. (2003). Motions- och idrottsvanor i förändring. I: Norberg, J.R. & Ljunglöf, S. (red.). *Idrott, kön och genus: En kunskapsöversikt*. Stockholm: Riksidrottsförbundet. s. 10-14.

Engström, L-M. & Redelius, K. (2002). Pedagogiska perspektiv på idrott. I: Engström, L-M. & Redelius, K. (red.). *Pedagogiska perspektiv på idrott*. Stockholm: HLS förlag. s. 270-286.

Eskilsson, L. (2008). Fritid och demokratisering. I: Sandell, K. & Sörlin, S. (red.). *Friluftshistoria: från "hårdande friluftslif" till ekoturism och miljöpedagogik : teman i det svenska friluftslivets historia*. 2. uppl. Stockholm: Carlsson. s. 67-83.

European Commission. (2014). *Sport and physical activity - Special Eurobarometer 412*. Report conducted by TNS Opinion & Social at the request of the Directorate-General for Education and Culture. Project number: 2014.3314.

Fagrell, B. (2000). *De små konstruktörerna: flickor och pojkar om kvinnligt och manligt i relation till kropp, idrott, familj och arbete*. Diss. Stockholms universitet. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

Hansagi, H. & Allebeck, P. (1994). *Enkät och intervju inom hälso- och sjukvård: handbok för forskning och utvecklingsarbete*. Lund: Studentlitteratur.

Hirdman, Y. (1988). Genussystemet: reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 3, s. 49-63.

Holme, I.M. & Solvang, B.K. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, B. & Svedner, P-O. (2010). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. 5. uppl. Uppsala: Kunskapsföretaget.

Kylén, J. (2004). *Att få svar: intervju, enkät, observation*. 1. uppl. Stockholm: Bonnier utbildning.

Larsson, B. (2005). *Arenor för alla: en studie om ungas kultur- och fritidsvanor*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Larsson, B. (2008). *Ungdomarna och idrotten: tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer*. Diss. Stockholms universitet. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

Larsson, B. & Nilsson, P. (1997). Ungdom – fritid – idrott. *Svensk idrottsforskning*, 3, s. 16-20.

Larsson, H. (2007). Idrott och hälsa – en del av idrottskulturen. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. s. 54-69.

Larsson, H., Fagrell, B., Johansson, S., Lundvall, S., Meckbach, J. & Redelius, K. (2010). *Jämställda villkor i idrott och hälsa med fokus på flickors och pojkars måluppfyllelse: på pojkarnas planhalva*. Stockholm: Skolverket.

Lindroth, J. (2011). *Idrott under 5000 år*. Stockholm: SISU idrottsböcker.

Lundvall, S. (2004). Bilder av ämnet idrott och hälsa – en forskningsöversikt. I: Larsson, H. & Redelius, K. (red.). *Mellan nytta och nöje: Bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan.

Nilsson, P. (2002). Den betydelsefulla fritiden. I: Engström, L-M. & Redelius, K. (red.). *Pedagogiska perspektiv på idrott*. Stockholm: HLS förlag. s. 51-56.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Riksidrottsförbundet. (2014). *Idrotten i siffror*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Sandell, K. (2014) Where and What is Nature – today and tomorrow? I: Backman, E., Humberstone, B. & Loynes, C. (red.) *Urban nature: inclusive learning through youth work and school work*. 1. uppl. Norsborg: Recito.

Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm: Skolverket.

Stensmo, C. (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare: en introduktion*. Uppsala: Kunskapsföretaget.

Säljö, R. (2010). Den lärande människan – teoretiska traditioner. I: Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.). *Lärande skola bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. s. 137-196.

Theidin Jakobsson, B. (2015). *Vilka stannar kvar och varför?: en studie om ungas föreningsidrottande under uppväxtåren*. Diss. Stockholm : Gymnastik- och idrottshögskolan, 2015. Stockholm.

Trondman, M. (2011). *Ett idrottspolitiskt dilemma: unga, föreningsidrotten och delaktigheten*. Stockholm: Centrum för idrottsforskning.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Örstadius, K. (2015). *Förenings-Sverige tynar bort*. Dagens Nyheter, 2015-08-16.
<http://www.dn.se/nyheter/sverige/forenings-sverige-tynar-bort/> [2015-11-24].

Bilaga 1 – Käll- och litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien är att undersöka och kartlägga gymnasieelevers smak för idrott (praktiktillhörighet) utifrån Lars-Magnus Engströms praktikuppdelning. Syftet är också att undersöka hur kön, föreningsidrottande, betyg i idrott och hälsa samt socioekonomiskt kapital kan relateras till praktiktillhörighet. Studien ska även undersöka vilket lärande de olika praktikerna bidrar till.

- Hur ser praktiktillhörigheten bland gymnasieelever ut?
- Finns det en relation mellan praktiktillhörighet och lärande?

Vilka sökord har du använt?

Lars-Magnus Engström, Bengt Larsson, Britta Thedin-Jakobsson, Mats Trondman, The logic of practice, Praktiker, Motivationsteorier, Distinction Bourdieu, SCB Friluftsförbundet medlemmar antal, spare time youngsters

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, Discovery, Google

Sökningar som gav relevant resultat

*GIH:s Bibliotekskatalog: Lars-Magnus Engström
GIH:s Bibliotekskatalog: Bengt Larsson
GIH:s Bibliotekskatalog: Britta Thedin-Jakobsson
GIH:s Bibliotekskatalog: Mats Trondman
Google: Distinction Bourdieu*

Kommentarer

Då hela studien bygger på Engströms arbeten var det lämpligast att söka litteratur i hans referenslistor. Det gjorde sökandet väldigt enkelt.

Bilaga 2 - Enkät

Mitt namn är Oliver Abrahamsson och studerar ämneslärarprogrammet vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm. Jag skriver just nu min uppsats på avancerad nivå där denna enkät kommer ligga till grund. Syftet med studien är att undersöka vad som motiverar gymnasieelever till fysisk aktivitet. Ditt deltagande är frivilligt men studien får ökad kvalitet ju fler som deltar. Din anonymitet garanteras

1. Kön

Man Kvinna

2. Vid vilket gymnasium studerar du?

.....

3. Vilket betyg fick du i ämnet idrott och hälsa i årskurs 9?

.....

4. Tänker du studera vidare efter gymnasiet och i sånt fall vilken typ av utbildning?

- Ja, högskola/universitet
- Ja, folkhögskola
- Ja, annan utbildning.....
- Nej

5. Stämmer följande påståenden in på dig? Om ja, hur många gånger i MÅNADEN utför du aktiviteten i genomsnitt och hur många ÅR SEDAN var det du började med aktiviteten?

	Ja	Nej	Hur ofta?	När började du?
Jag är med i en idrottsförening som utövare	☐	☐ggr/månår sedan
Jag tränar på gym	☐	☐ggr/månår sedan
Jag motionerar på egen hand (t.ex. löpning, cykling)	☐	☐ggr/månår sedan
Jag idrottar organiserat utanför föreningsidrotten (t.ex. aerobics)	☐	☐ggr/månår sedan

6. Vilka idrotter har du utövat inom föreningsidrotten? Om du inte varit föreningsaktiv, gå vidare till nästa fråga.

Idrott:..... Jag är fortfarande aktiv inom denna idrott

Jag har varit aktiv inom denna idrott iår.

Idrott:..... Jag är fortfarande aktiv inom denna idrott

Jag har varit aktiv inom denna idrott iår.

Idrott:..... Jag är fortfarande aktiv inom denna idrott

Jag har varit aktiv inom denna idrott iår.

7. Hur bor du? Om du bor på mer än ett ställe, välj det ställe där du bor mest.

- I radhus/kedjehus/parhus
- I villa
- I hyreslägenhet
- I bostadsrättslägenhet
- Hyr i andra hand/hyr studentbostad/är inneboende
- Annat

8. Vilken är dina föräldrars högsta utbildning?

Sätt ETT kryss för varje förälder. Som föräldrar kan du räkna dina biologiska föräldrar, styvföräldrar eller andra vuxna som du vuxit upp tillsammans med.

	Förälder 1	Förälder 2
Grundskola	☐	☐
Gymnasieskola	☐	☐
Högskola/universitet	☐	☐
Annan utbildning	☐	☐
Annan utbildning	☐	☐

11. Hur väl instämmer du med följande påståenden? Sätt ETT kryss på VARJE rad.

	Instämmer inte alls	Instämmer helt
Det är viktigt att prestera och helst vinna.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att vara ute i naturen.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att behärska sin kropp.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är inte aktiviteten i sig som är viktig utan vad man får ut av den.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Här och nu är viktigare än vad man får ut av aktiviteten.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att visa fysiskt och psykiskt mod.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att sätta upp egna mål med sin träning.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Glädjen är viktigare än prestationen.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är nyttigt och hälsosamt med fysisk ansträngning.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att kämpa och aldrig ge upp.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att lära sig olika färdigheter.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att idrott är roligt.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att värdesätta olika typer av väder.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att utsätta kroppen för utmaningar.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Man ska helst se vältränad ut.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att uppskatta naturen.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Det är viktigt att klara av och uppskatta stora fysiska och psykiska utmaningar.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	
Träning ger färdighet.	☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐ — ☐	

Tack för din medverkan!

Bilaga 3 – Praktikuppdelning

Praktiktillhörighet (Engström 2010, s. 52-72)

Tävling och rangordning

Jag blir motiverad av tävlingsmoment.

Jag blir motiverad om min prestation går att mäta och jämföras med andras.

Jag blir motiverad av konkurrens.

Utmaning

Jag blir motiverad av att sätta upp egna mål för vad jag vill uppnå.

Jag motiveras av att utmana min kropp för att se vad den klarar av.

Jag motiveras av mål som jag måste kämpa hårt med för att klara av.

Uttryck

Jag blir motiverad av att få uttrycka känslor med min kropp.

Jag motiveras av att få visa upp mina färdigheter inför andra människor.

Jag motiveras av att skapa vackra rörelser.

Fysisk träning

Jag motiveras av att få träna min styrka.

Jag blir motiverad av att få träna min kondition.

Jag motiveras av möjligheten att förbättra min fysiska hälsa.

Färdighetsträning

Jag blir motiverad av att få träna min teknik.

Jag blir motiverad om jag får träna min skicklighet.

Jag motiveras av att träna taktiska moment.

Rörelse- och koncentrationsträning

Jag tycker om fysiska aktiviteter som fokuserar på andningen (ex. yoga).

Jag tycker om koordinationsträning.

Jag tycker om meditationsliknande övningar.

Lek och rekreation

Jag tycker om fysiska aktiviteter som inte går ut på att vinna.

Jag tycker om lekar.

Jag tycker om att idrotta för nöjets skull.

Naturmöte

Jag tycker om att få uppleva naturen.

Jag tycker om att vara utomhus.

Jag tycker om att uppleva olika typer av väder.

Rörelse till musik

Jag tycker om att röra mig till musik.

Jag tycker om att röra mig till olika rytmer.

Jag tycker om att uttrycka känslor som jag känner i musiken.

Samvaro med djur

Jag tycker om fysiska aktiviteter där jag känner samhörighet med djur (ex. hundpromenader).

Jag tycker om att vara fysiskt aktiv om jag får umgås med djur.

Jag tycker om att vara fysiskt aktiv om jag får möjligheten att kommunicera med djur.

Lärande kopplat till praktiktillhörighet (Engström & Redelius 2002, s. 273-282)

Tävling och rangordning

Det är viktigt att prestera och helst vinna.

Det är viktigt att visa fysiskt och psykiskt mod.

Det är viktigt att kämpa och aldrig ge upp.

Utmaning

Det är viktigt att sätta upp egna mål med sin träning.

Det är viktigt att utsätta kroppen för utmaningar.

Det är viktigt att klara av och uppskatta stora fysiska och psykiska utmaningar.

Fysisk träning

Det är inte aktiviteten i sig som är viktig utan vad man får ut av den.

Det är nyttigt och hälsosamt med fysisk ansträngning.

Man ska helst se vältränad ut.

Färdighetsträning

Det är viktigt att behärska sin kropp.

Det är viktigt att lära sig olika färdigheter.

Träning ger färdighet.

Lek och rekreation

Här och nu är viktigare än vad man får ut av aktiviteten.

Glädjen är viktigare än prestationen.

Det är viktigt att idrott är roligt.

Naturmöte

Det är viktigt att vara ute i naturen.

Det är viktigt att värdesätta olika typer av väder.

Det är viktigt att uppskatta naturen.

Bilaga 4 – Tabeller

Praktiktillhörighet relaterat till kön.

Tävling	Svag	Viss	Stark	Utmaning	Svag	Viss	Stark
Killar	8,8 %	50,4 %	40,8 %	Killar	8,9 %	46 %	45,2 %
Tjejer	18,4 %	47,8 %	33,8 %	Tjejer	10,1 %	54 %	36 %
n=261		p=0,071390		n=263		p=0,315664	
Uttryck	Svag	Viss	Stark	Fysisk tr.	Svag	Viss	Stark
Killar	26,2 %	54,9 %	18,9 %	Killar	9,7 %	47,6 %	42,7 %
Tjejer	27 %	58,4 %	14,6 %	Tjejer	11,5 %	51,8 %	36,7 %
n=259		p=0,651999		n=263		p=0,592188	
Färdighet.	Svag	Viss	Stark	Rörelse.	Svag	Viss	Stark
Killar	5,6 %	58,1 %	36,3 %	Killar	39,8 %	52,8 %	7,3 %
Tjejer	13,1 %	62 %	24,8 %	Tjejer	32,6 %	56,5 %	10,9 %
n=261		p=0,033083*		n=261		p=0,368513	
Lek & r.	Svag	Viss	Stark	Naturmöte	Svag	Viss	Stark
Killar	11,4 %	60,2 %	28,5 %	Killar	9,9 %	56,2 %	33,9 %
Tjejer	12,4 %	59,1 %	28,5 %	Tjejer	16,1 %	61,3 %	22,6 %
n=260		p=0,966078		n=258		p=0,080403	
R.t.musik	Svag	Viss	Stark	S.m. djur	Svag	Viss	Stark
Killar	27,2 %	54,4 %	18,4 %	Killar	44,7 %	39,8 %	15,4 %
Tjejer	15,1 %	44,6 %	40,3 %	Tjejer	35,3 %	38,1 %	26,6 %
n=264		p=0,000269****		n=262		p=0,069547	

Praktiktillhörighet relaterat till betyg i idrott och hälsa i grundskolan.

Tävling	Svag	Viss	Stark	Utmaning	Svag	Viss	Stark
Högt	3,4 %	31 %	65,5 %	Högt	0 %	35,6 %	64,4 %
Medel	12,8 %	54,1 %	33,1 %	Medel	7,4 %	54,8 %	37,8 %
Lågt	25 %	51,6 %	23,4 %	Lågt	24,2 %	53,2 %	22,6 %
n=255		p=0,000003***		n=256		p=2,2576 ⁻⁷ ***	
Uttryck	Svag	Viss	Stark	Fysisk tr.	Svag	Viss	Stark
Högt	12,1 %	58,6 %	29,3 %	Högt	1,7 %	41,4 %	56,9 %
Medel	23,3 %	60,2 %	16,5 %	Medel	8,1 %	52,6 %	39,3 %
Lågt	47,5 %	49,2 %	3,3 %	Lågt	25,4 %	50,8 %	23,8 %
n=252		p=0,000010***		n=256		p=0,000020***	
Färdighet.	Svag	Viss	Stark	Rörelse.	Svag	Viss	Stark
Högt	0 %	51,7 %	48,3 %	Högt	25,4 %	61 %	13,6 %
Medel	5,2 %	62,7 %	32,1 %	Medel	27,8 %	62,4 %	9,8 %
Lågt	27,4 %	61,3 %	11,3 %	Lågt	64,5 %	32,3 %	3,2 %
n=254		p=7,8858 ⁻⁹ ***		n=254		p=0,000006***	
Lek & r.	Svag	Viss	Stark	Naturmöte	Svag	Viss	Stark
Högt	1,7 %	58,6 %	39,7 %	Högt	1,7 %	63,8 %	34,5 %
Medel	7,6 %	61,4 %	31,1 %	Medel	12 %	57,1 %	30,8 %
Lågt	31,7 %	55,6 %	12,7 %	Lågt	30 %	53,3 %	16,7 %
n=253		p=3,2464 ⁻⁷ ***		n=251		p=0,000184***	
R.t.musik	Svag	Viss	Stark	S.m. djur	Svag	Viss	Stark
Högt	23,7 %	50,8 %	25,4 %	Högt	48,3 %	29,3 %	22,4 %
Medel	15,6 %	51,9 %	32,6 %	Medel	34,3 %	43,3 %	22,4 %
Lågt	31,7 %	42,9 %	25,4 %	Lågt	41,3 %	38,1 %	20,6 %
n=257		p=0,119759		n=255		p=0,378044	

Praktiktillhörighet relaterat till ekonomiskt kapital.

Tävling	Svag	Viss	Stark	Utmaning	Svag	Viss	Stark
Hög	14,3 %	51,4 %	34,3 %	Hög	8,6 %	68,6 %	22,9 %
Medel	12,6 %	47,5 %	39,9 %	Medel	9,7 %	47 %	43,2 %
Låg	18,9 %	56,8 %	24,3 %	Låg	10,8 %	48,6 %	40,5 %
n=255		p=0,466983		n=257		p=0,207575	
Uttryck	Svag	Viss	Stark	Fysisk tr.	Svag	Viss	Stark
Hög	31,4 %	60 %	8,6 %	Hög	14,3 %	57,1 %	28,6 %
Medel	26 %	56,9 %	17,1 %	Medel	10,8 %	47,6 %	41,6 %
Låg	21,6 %	54,1 %	24,3 %	Låg	8,1 %	56,8 %	35,1 %
n=253		p=0,491559		n=257		p=0,559624	
Färdighet.	Svag	Viss	Stark	Rörelse.	Svag	Viss	Stark
Hög	14,3 %	68,6 %	17,1 %	Hög	42,9 %	48,6 %	8,6 %
Medel	8,7 %	56,5 %	34,8 %	Medel	34,4 %	54,1 %	11,5 %
Låg	11,1 %	69,4 %	19,4 %	Låg	29,7 %	70,3 %	0 %
n=255		p=0,136945		n=255		p=0,131670	
Lek & r.	Svag	Viss	Stark	Naturmöte	Svag	Viss	Stark
Hög	6,1 %	60,6 %	33,3 %	Hög	11,8 %	61,8 %	26,5 %
Medel	13 %	60,9 %	26,1 %	Medel	12,2 %	58,6 %	29,3 %
Låg	10,8 %	54,1 %	35,1 %	Låg	24,3 %	56,8 %	18,9 %
n=254		p=0,616734		n=252		p=0,319612	
R.t.musik	Svag	Viss	Stark	S.m. djur	Svag	Viss	Stark
Hög	17,1 %	54,3 %	28,6 %	Hög	41 %	37,9 %	21,1 %
Medel	22,6 %	47,3 %	30,1 %	Medel	43,5 %	34,2 %	22,3 %
Låg	15,8 %	55,3 %	28,9 %	Låg	43,2 %	43,2 %	13,5 %
n=259		p=0,809752		n=256		p=0,190528	

Praktiktillhörighet relaterat till utbildningskapital.

Tävling	Svag	Viss	Stark	Utmaning	Svag	Viss	Stark
Högt	13,5 %	46,6 %	39,9 %	Högt	8,1 %	48,3 %	43,6 %
Medel	9,7 %	48,6 %	41,7 %	Medel	6,8 %	49,3 %	43,8 %
Lågt	25 %	60,7 %	14,3 %	Lågt	24,1 %	51,7 %	24,1 %
n=248		p=0,061613		n=251		p=0,044168*	
Uttryck	Svag	Viss	Stark	Fysisk tr.	Svag	Viss	Stark
Högt	24,5 %	59,9 %	15,6 %	Högt	9,5 %	48,6 %	41,9 %
Medel	20,8 %	55,6 %	23,6 %	Medel	4,1 %	50 %	45,9 %
Lågt	46,4 %	46,4 %	7,1 %	Lågt	37,9 %	48,3 %	13,8 %
n=247		p=0,044401*		n=251		p=0,000012***	
Färdighet.	Svag	Viss	Stark	Rörelse.	Svag	Viss	Stark
Högt	25 %	57,1 %	17,9 %	Högt	28,6 %	59,9 %	11,6 %
Medel	5,4 %	55,4 %	39,2 %	Medel	35,6 %	56,2 %	8,2 %
Lågt	8,8 %	61,2 %	29,9 %	Lågt	82,1 %	14,3 %	3,6 %
n=249		p=0,018886*		n=248		p=0,000006***	
Lek & r.	Svag	Viss	Stark	Naturmöte	Svag	Viss	Stark
Högt	4,8 %	65,3 %	29,9 %	Högt	11 %	55,5 %	33,6 %
Medel	11 %	58,9 %	30,1 %	Medel	9,7 %	66,7 %	23,6 %
Lågt	46,4 %	32,1 %	21,4 %	Lågt	31 %	48,3 %	20,7 %
n=248		p=2,5012 -8***		n=247		p=0,014874*	
R.t.musik	Svag	Viss	Stark	S.m. djur	Svag	Viss	Stark
Högt	19,5 %	49 %	31,5 %	Högt	42,6 %	33,1 %	24,3 %
Medel	20,5 %	47,9 %	31,5 %	Medel	32,4 %	50 %	17,6 %
Lågt	37,9 %	44,8 %	17,2 %	Lågt	42,9 %	39,3 %	17,9 %
n=251		p=0,222068		n=250		p=0,181840	

Praktiktillhörighet relaterat till föreningsidrottande.

Tävling	Svag	Viss	Stark	Utmaning	Svag	Viss	Stark
Förenings.	2,9 %	40 %	57,1 %	Förenings.	1,4 %	40,8 %	57,7 %
Övriga	17,6 %	52,8 %	29,5 %	Övriga	12,4 %	54,1 %	33,5 %
n=263		p=0,000035***		n=265		p=0,000324***	
Uttryck	Svag	Viss	Stark	Fysisk tr.	Svag	Viss	Stark
Förenings.	14,3 %	55,7 %	30 %	Förenings.	2,8 %	42,3 %	54,9 %
Övriga	30,9 %	57,6 %	11,5 %	Övriga	13,4 %	53,1 %	33,5 %
n=261		p=0,000336***		n=265		p=0,001655**	
Färdighet.	Svag	Viss	Stark	Rörelse.	Svag	Viss	Stark
Förenings.	0 %	46,5 %	53,5 %	Förenings.	34,4 %	54,3 %	11,4 %
Övriga	13 %	65,6 %	21,4 %	Övriga	36,8 %	54,9 %	8,3 %
n=263		p=2,7099 ⁻⁷ ***		n=263		p=0,723515	
Lek & r.	Svag	Viss	Stark	Naturmöte	Svag	Viss	Stark
Förenings.	9,9 %	56,3 %	33,8 %	Förenings.	8,5 %	57,7 %	33,8 %
Övriga	12,6 %	61,3 %	26,2 %	Övriga	15,3 %	59,3 %	25,4 %
n=262		p=0,450508		n=260		p=0,206100	
R.t. musik	Svag	Viss	Stark	S.m. djur	Svag	Viss	Stark
Förenings.	16,9 %	52,1 %	31 %	Förenings.	38,6 %	35,7 %	25,7 %
Övriga	22,6 %	48,2 %	29,2 %	Övriga	40,2 %	39,7 %	20,1 %
n=266		p=0,604068		n=264		p=0,607985	

Praktiktillhörighet relaterat till lärande.

Tävling	Svag	Viss	Stark	Utmaning	Svag	Viss	Stark
Helt	0 %	24 %	76 %	Helt	0 %	18,9 %	81,1 %
Delvis	0,8 %	69 %	30,2 %	Delvis	5,6 %	54,8 %	39,7 %
Inte alls	14,7 %	73,5 %	11,8 %	Inte alls	36 %	56 %	8 %
n=256		p=1,4714 ⁻¹⁷ ***		n=257		p=5,6295 ⁻¹⁹ ***	
Fysisk tr.	Svag	Viss	Stark	Färdighet.	Svag	Viss	Stark
Helt	0 %	38,6 %	61,4 %	Helt	0 %	14,3 %	85,7 %
Delvis	3,1 %	66,4 %	30,5 %	Delvis	1,3 %	37,7 %	61 %
Inte alls	28 %	64 %	8 %	Inte alls	17,4 %	60,9 %	21,7 %
n=254		p=1,5795 ⁻¹³ ***		n=254		p=1,8691 ⁻¹⁰ ***	
Lek & r.	Svag	Viss	Stark	Naturmöte	Svag	Viss	Stark
Helt	1,4 %	46,6 %	52,1 %	Helt	1,4 %	32,4 %	66,2 %
Delvis	4 %	70,9 %	25,2 %	Delvis	10,2 %	70,1 %	19,7 %
Inte alls	20 %	60 %	20 %	Inte alls	71 %	29 %	0 %
n=254		0,000001***		n=249		p=2,2568 ⁻²⁸ ***	